

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkezik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, december 6.

A parlamenti válság.

A béke ünnepére úgy látszik minden vonalon kifejlődik a válság, mely már hetek óta fenyegeti a magyar politikai világot.

Szombaton Chorin Ferencnek, a liberális párt egyik régi előkelő tagjának nyílt fellépése Rakovszky mentelmi ügyében s ezzel kapcsolatban Kubinyinek és Emmernek állásfoglalása azt mutatta, hogy a liberális pártnak legutóbb ismételtén s nagy hűhóval hirdetett solidaritása nem áll valami erős lábon. Igaz, hogy a különválás nem valami fontos közjogi dolog miatt történt, de az előzmények — Blaskovich Sándor kilépése — és a következmények azt mutatják, hogy a pártban a bomlási processus megkezdődött.

Tegnap a válság már magában a kabinetben tört ki Josipovich miniszter lemondásával. Aki másfél évtized óta végig szolgált minden kabinetet, a Bánffy-kabinetnek is kezdet óta hűséges tagja, most, mikor veszélyeztetve látja az alkotmányt, nem akar tovább eszközül szolgálni. Hogy a horvát képviselők vele mennek-e? — talán már holnap megválnak; — de a legrendesebb miniszternek kilépése — ilyen fontos közjogi ok miatt — egymagában is súlyos válságba sodorta a kormányt és pártját.

Ezt a válságot még jobban kiélesítette Szilágyi Dezsőnek a Ház elnökségéről történt lemondása. Ennek a szenzá-

ciós politikai eseménynek következményei beláthatatlanok.

Szilágyi Dezsőnek nagy tudása és tapintatossága oly nagy tekintélyt és népszerűséget szerzett a parlamentben, amellyel egyetlen magyar államférfi sem dicsekedhetik. Ezt a tekintélyt és befolyást a lefolyt négy év alatt sokszor latba vetette a kormány érdekében. Az új bünvádi eljárásnak a sajtóügyek reformjára vonatkozó szakaszánál kitört obstructiót csak az ő szerencsés keze szüntette meg. A kiegyezési provizóriumnál ismét csak az ő befolyása révén menekült meg a kormány. Két héttel ezelőtt az emlékezetes éjjeli ülés botrányait csak az ő tekintélye simította el. Nem régebben maguk az ellenzéki pártok vezetői nyíltan magasztalták, hogy Európa bármely parlamenti elnökségének díszére válnék. Pártatlanságát kormány és ellenzék egyaránt elismerte.

A liberális párt harciasabb elemeinek, névszerűen a Tisza-klikknek azonban éppen ez a pártatlanság nem tetszett. Régióta rossz szemmel nézték, hogy néha, éppen a legkényesebb pillanatokban, engedékeny az ellenzék iránt. Még inkább haragudtak rá azért, mert volt bátorsága nem egyszer kormánypárti korifeusokat, sőt minisztereket is rendreutasítani.

Mikor legutóbb emiatt — München megintése alkalmából — érezte vele neheztelését a kormánypárt e fractiója, Szilágyi kijelentette, hogy lemond s akkor majd foghatnak elnököt maguknak.

A Tisza-csoport nem hagyott fel Szilágyi gyanúsításával, sőt neheztelésük-

nek és fenyegetésüknek, hogy elejtik, a Berliner Tageblatt-ban nyílt kifejezést is adtak. Szilágyi várta, hogy elégtételt kap érte Bánffytól. Ez azonban elmaradt és azért Szilágyi ma beadta lemondását. És hogy a helyzet még zavarosabb legyen, Láng Lajos is solidaritást vállalt vele. A másik alelnök, a szerencsétlen kezű Kardos még mindig az éjjeli ülés betege lévén, kiűtött a fejetlenség a t. Házban.

A kormány zavara teljes, elnököt nem tud kapni. És ha ténynye válnék a hír, hogy Bánffy azok közül akar elnököt adni a parlamentnek, akik annak legnépszerűtlenebb alakjai, akkor a magyar parlamentben napirenden lesznek a bécsi botrányok.

Már hire jár, hogy Bánffy elnapoltatja a parlamentet. Ezzel azonban, tekintettel az újévig okvetlenül letárgyalandó javaslatokra, a válság megoldva nem lesz, legfeljebb elhalasztva.

Kállay kitüntetése.

A nagy rendjelesöböl, mely az 50 éves uralkodói jubileumot megaranyozta, kijutott Kállay Béni közös pénzügyminiszternek is, a ki a *Szent István rend nagykeresztjét* kapta.

A hivatalos lap a következő királyi iratot közli:

Kedves Kállay!

Önnek Szent István-rendem nagykeresztjét a díj elengedésével adományozom.

Kelt Bécsben, 1898. évi november hó 30-dikán.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az asztaltársak.

(Kép a muszka életből.)

Csehov Antal után: Idem.

A hetvenéves Zotov Petrovics Mihály felébredt ágyában a metsző hidegre, mely tagjait megdermesztette. A szoba egészen sötét volt, mert a szentkép előtt pislogó mécs is kialudt már. Az öreg széthuzta a függőnyt és kinézett az ablakon. Az éjszakai fellegek oszladozni kezdtek s odakint derengett a hajnal.

Az öreg egyet köhintett, megköszörülte a torkát, azután leborult régi szokásához híven a szent kép előtt, elmondta ájtatosan a Miatyánkot, Üdvözlégyet és Hiszekegyet, susogva elrebegett egy csomó nevet, melyeknek gazdáihoz imája szállt. Hogy kik voltak e nevek gazdái és viselői, azt rég elfelejtette már, s ugyszólván csak megszokásból mormogta el a maga mondókáját. Ép ily gépiesen sepepte ki szobáját is s gyújtotta meg a nagy, rézből vert szamovár spirítusz lámpáját.

A szamovár elkezdett esendesen zümmögni és e zümmögés később élénkebbé vált és utóbb átment e hang a fővés mély basszus hangjába.

Zotov kimosta szépen a theás kannát, hogy majd abban a theát leforrázza, kitünt azonban,

hogy bár egy szál thea levél nem sok, de annyi sincs a házban. Az öreg bosszusan mormogott.

— Rongyélet, kutyaélet! dümmögött magában egy darab száraz kenyérhajat rágicsálva. — Igazán kutyaélet. Még csipetnyi theája se legyen meg az embernek! Ha még közönséges rendű parasztember volnék, de mikor polgár vagyok és házbirtokos! Szégyen és gyalázat!

A szakállába mormogva bepólyázta magát krinolinszerű bő köpenyébe, felrántotta rongyos kalucsniját és kitotyogott az udvarra. A levegő csipős volt s ködös. A széles nagy udvaron, hol magas rétegekben feküdt a színt vesztett faké falevél, melyek közül itt-ott zöld fű hajtott ki tarkán és rendetlenül, vakító dér csillogott. Sehöl semmi nesz, még a levegő sem mozdult. Az öreg leült a kopott vén lépcsőre.

Alig telepedett le helyére, már is hozzá akart szegődni az ő nagy feketefoltos fehérszőrű kutya. A szegény pára nagyon le volt soványkodva és egész elhagyatottan nézett ki Félénken, hason esuszva közeledett a gazdájához, mintha izzó földön esuszna tovább. Zotov úgy tett, mintha nem látná a kutyát, midőn azonban a kutya elkezdte a farkát szeliden csóválni és a kalucsniját nyalogatni, dühösen és parancsolólag kiáltott rá a szegény jószágára.

— Rögtön hord el magad előlem, átkozott féregje! A szegény Liszka tovább sompolygott, leült a két hátulsó lábára és csak oldalt pislogott félénken a gazdájára.

— Haszontalan dögök! Naplopók! Még

csak ti hiányoztatok nekem! dörmögött tovább az öreg.

Es egy gyűlöletes pillantás röptül a szeméből ama hely felé, a hol a roskadozó, mohos tetejű istálószin állott, melyen egy lófej bámult ki az udvarra. Pár pillanattal később a ló is előkerült a szinből és egészen láthatóvá lett. Ép oly kiéhezett, vézna és aláztatos tekintetű állat volt a szegény jószág, mint a kutya. Kopott, szinteten volt a szőre kiálló hátgirincszel és bordákkal.

— A pokolba veletek, mind a kettőtökkel! — Brummogott a vén gazda. — Csak már ne is látnálak benneteket! Ti egyptomi hét csapás a nyakamon! Talán megint enni kértek? Takarmány kell ugy-e? — beszélt tovább nekik gunyosan.

— Persze! Csak tessék parancsolni hamarosan. Én hozok, zabálatok! Ennek a szépséges állatnak, ő kutyaságának is meglesz a maga rendes porciója. Ha nem ízlik ő kegyelmének a kenyér, mint a hogy ezek az előkelő négy-lábuak tenni szokták, akkor jó lesz a hus is ugyebár?

Igy dult-fult az öreg egy jó negyedóra hosszat, aztán talpra ugrott mérgesen s nagyokat dobantott a lábával a földre, úgy hogy csak úgy visszhangzott tőle az udvar.

— En nem vagyok köteles benneteket kirtartani, ti haszontalan pénzfogyasztók ti! Mi is vagyok én tulajdonképen? Milliomok talán, hogy csak egy etesselek-itassalak benneteket? Hiszen magamnak sincs mit a számba tenni.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 6

Fejtelenség a parlamentben.

Óriási érdeklődés között nyílt meg a képviselőház mai ülése. *Josipovich* lemondásának híre és a lappangó elnökválság tetőpontra juttatták a helyzet elmérgesedését, melyből korán reggel, még az ülés megnyitása előtt kipattant a legeslegujabb szenzáció is, hogy *Szilágyi* Dezső elnök hivatalosan bejelentette lemondását s a mai ülésen *utoljára fog elnökölni*, sőt példáját követte *Láng* Lajos is. Ilyenkor a képviselőház tanácskozási rendje holnapon túl egyáltalában lehetetlenné vált, miután a második al-elnök, *Kardos* Kálmán is ez idő szerint távol, Karlsbadban üdül. Leirhatatlan fejvesztettség vett erőt e csakhamar pozitív is valóknak bizonyult hírekre a kormánypárton. Csoportonként tanácskoztak a teendők felől s immár senki sem akadt ki a *pártválság* formális felidéztesét is tagadni merészelte volna.

Teljesen kitűnt az elnök-kérdés bomlasztó hatása abban is, a mint a jelölések megindultak a lemondó elnök helyettesítése kérdésében. Még a kormánypárton is heves ellenzésre talált a *Tiszaisták* azon erőlködése, hogy *Szilágyi* helyébe *Tisza* Istvánt ültessék, ezzel egyengetve utját a miniszteri tárcza felé is. De épenséggel a legnagyobb elítéléssel találkozott e jelölés híre az ellenzéknel. *Bartha* Ödön képviselő, aki a 48-as párt leghigadtabb tagjai közé tartozik, kijelentette, hogy maga áll az obstructio élére, ha a hír ténynyé válik. Épp oly megbotránkozással vették ezen kísérlet hírét az ellenzéken. Híre járt külömben, hogy maga a kormány is elejtette időközben ezt a jelölést s oly megoldást keresett, hogy *Darányi* Ignác foglalja el az elnöki széket, *Tisza* István meg viszont a földmivelési tárczát kapja. Ez a kísérlet azonban *Darányi* vonakodásán szenvedett hajótörést. Tapogatóztak végül *Gajári*

Ödönnel és *Pulszky* Ágostnál is, de ezek az urak azonban sokkal több önismerettel látszanak rendelkezni, semhogy nyomban vissza ne utasították volna az elnöki állást.

Ily módon nincs kizárva, hogy a ház nem lesz holnap abban a helyzetben, hogy tanácskozásait folytathassa, ha csak nem *Madarász* foglalja el a korelnöki széket, vagy a mi még sokkal valószínűbb, *Bánffy* elszánja magát a ház *elnapolására*.

*

Ma utoljára elnökölt *Szilágyi* Dezső.

Rakovszky mentelmi ügye.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után a *Rakovszky* ügyhöz elsőnek *Saághy* Gyula szólott.

Természetesen ez a beszéd kevés figyelemre számíthatott. El volt telve a Ház azzal a nagy felfordulással, amelyet *Szilágyi* lemondásának a híre s ennek következménye keltett.

Saághy beszédjében végzett *Pulszky*val és *Emmerrel* s azután felhozta a *Josipovich* lemondását s abból azt a konzekvenziát vonta le, hogy nagy sülyedés, a mikor a kormánypárton nincs más, aki a magyar alkotmányosságot védje.

Az ellenzék viharosan megéljenezte *Josipovichot*.

Polónyi Géza, a következő szónok a *Rakovszky* ügyet intő példának állította a Ház elé, amely mutatja azt mikép akar a kormányhatalom a jövőben elbánni az önálló embe-*rekkel*. *Molnár* Béla a rendőri hatalmat fölibe emelte a törvényhozás tekintélyének. *Plósz* államtitkár pedig úgy zug fiskálshoz sem illő rabulisztikával, a rendőri prementív intézkedést fejére ültette a törvényhozásnak. (Tetszés.) Az államtitkárt *Plósz*, vagy nagy menetű járatlanság vezette a törvényekben vagy pedig szolgáljával alapította magát. A végzetes és személyes kormányzat ez idejében, amikor a kormánypárti lelkiismeretek is megszólalnak, a jobb jövődőlő sugárát látja. Szocialista vagy nihilista szerepet tölt be az igazságügyi miniszteri államtitkár, amikor azt hirdeti brutális demagogiával, hogy a misera plebs conturbuens eltipratását eltűri, de maguk a képviselők a mentelmi jog palástjába burkolóznak! Ez lázítás az alkotmány ellen! De vajjon ki tűri a nép tipratását? Az *Ugron* és *Kossuth* népgyűléseken kinek parancsából botoztatta, vagdosgatta a népet? Kinek parancsára botoztatták mostanában az egyetemi ifjúságot?

1861-ben az ifjúság tüntetett. A jelszó ez volt: *Karddal* megvágatni, golyóval átlövetni, dicsőség, de megbotoztatni, bikaacskkel megveretni, az meggyalázás.

Kinek parancsára esett ifjúságunkon sérelem.

A büntetés kérdésében mi határozni nem fogunk, de a mentelmi jog kérdésében egyedüli bíró maga a Ház, mert azt, forog-e fenn a mentelmi jog sérelme vagy sem, soha sem fogja bírő megállapítani. Az aztán, hogy milyen mértékben és hol: büntető vagy fegyelmi úton bűnhődik-e, a ki a mentelmi jogot megsértette, más kérdés. Az államtitkár mindezen kérdésekben teljesen tájékozatlan, mert mindenki tudja, csak az államtitkár ur nem, hogy Magyarországon rendőri bíraskodás van. Azonfelül nézze át a naplót, nézze át *Incze* József képviselőnek esetét stb. És hány példát tudnék felhozni, de hányat, a hol a rendőri hatalom praeventív intézkedéseivel szemben védelmeztük meg a képviselőt!

Szilágyi tekintélye.

Hanem igenis itt áll a rendszer, a melynek van kormányelnöke, a ki nemcsak az alkotmányt tiporja lábba (Igaz, úgy van!) nemcsak az összeférhetlenségi törvényt nem védelmezi, hanem nem restelli az *egyedüli tekintélyt*, a melyhez mi mindent fűztünk, az *elnöki tekintélyt* is ledönteni. (Zajos tetszés és taps az ellenzéken. Éljen az elnök!)

Kubik Béla: Ott is gyáva.

Elnök: Kérem, tisztelt Ház, méltóztassék azt az ügyet, ami az én ügyem, a kezemből hagyni és kérem a t. házat, hogy ne reflektáljanak rája.

Polónyi Géza: A milyen köteles tisztelettel fogadom és meghajlok a figyelmeztetés előtt, ép úgy érzem, hogy mulasztást követtem volna lelkiismeretem ellen, ha legalább ennyit nem mondtam volna. (Éljen az elnök.)

T. képviselőház! Itt egy oly rendszerrel állunk szemben, hogy mikor az ellenzék szónokai beszélnek, a miniszterelnök kint bujkál.

Nekem, mint tíz év előtt, úgy ma is az a meggyőződés, hogy azt a siriratot, a mit a véderő alatt elmondtak, ma is rá lehet írni a rendszer fejfájára, a mely reményem, haldoklásához közeleg.

Nem fogadom el a mentelmi bizottság jelentését. (Élénk helyeslés.)

Szilágyi: Tíz képviselőnél több zárt ülést kérelmezett, azt elrendelem.

Semmi hasznom, semmi örömem sincs bennetek, csak a sok méreg és bosszúság! Miért nem is döglöttök meg már egyszer? Talán a halál sem tudja hasznokat venni? Külömben én tölem élhetek tovább, de én köszölni nem foglak többé benneteket.

Igy ordított *Zotov* toporzékolva. A kutya és ló lecsüggesztett fejjel állottak előtte. Vajjon megértették-e a szegény párák, hogy a lenyelt falatot vetette most szemükre nekik a gazdájuk? Sovány, éhező testük még jobban összeesett, fakó bőrük még egy árnyalattal lett színtelenebb és szárnalmasabb. A szegény állatok fájdalmas tekintete csak még jobban ingerelte gazdájukat.

— Mars kifele a házamból! — harsogott kemény hangon — Nem akarok többé itt látni az udvaromon. Nem vagyok köteles mindenféle állatot megtűrni az udvaromon!

Odacsoszogott a kapuhoz és kinyitotta annak ajtaját. Azután előkotorászott a lombok alól egy száraz faágat és kizavarta kosztosait az utcára.

A ló szomorúan és lassan czammogott kifele, a kutya utána.

Az öreg most már nyugodtabb lett és hozzáfogott az udvar kitakarításához. Olykor-olykor kinézett a kerítésre az utcára. A két szegény pára mozdulatlanul állt ott a kerítés tövében és szomorúan pillantott be az udvarra.

— Ugy-ugy! — hangozott ki a gazda hangja. — Gondoskodjatok ti is magatokról!

Vagy keressetek valakit, a ki gondotokat viselje. Én fukar ember vagyok és harapós! Velem nem jó együtt élni! Eljetez hát egy kicsit már mással is!

Miután magát jól kidörmögte, kiment az utcára.

— No, mit ácsorogtok itt? — kezdett újból zsörtölődni — Kire vártok? Legalább ne álljatok el az utat a járókelők előtt! Pakoljatok be gyorsan az udvarra!

A ló és kutya szegyenkezve, mint a szegény bűnösök osontak be újra az udvarra. *Liszka* elkezdett fájdalmasan nyöszörögni, mintha érezné, hogy nem érdemelnek bocsánatot.

Isten neki! Eljetez hát — szólott hozzájuk a vén gazda őket bebecsátjva — a kosztól azonban gndoskodjatok. Én nem bánom, ha éhen döglöttök is!

E közben győztesen bontakozott ki a nap a reggeli párázattól s az utcán lépések halatszottak. *Zotov* letette seprűjét és átment *Ivánics* Márkushoz, az ő atyafiához, a ki kereskedő volt. Itt letelepedett egy székre, kezeivel megigazitotta szakállát és elkezdett beszélni az időjárásról. Az időről átmentek a diakónusra, a diakónusról az énekkarra. A beszélgetésbe elmerülve észre sem vették, hogy eljárt az idő, míg csak elő nem hozta a kis boltosinas a számovást és el nem kezdtek süiresölni atyafiságosan a tüzes italt. *Zotov* kimelegedett és most már jobb hangulatba jött.

— Egy kéréssem volna hozzád, *Ivánics*! —

szólalt meg aztán újból. — Légy olyan jó, adj nekem még egy félvékányi zabot utoljára.

Mély sóhajlás szakadt fel a thea-főző mögül a sarokból, a hol a boltos üldögélt.

— Kérlek szépen, ne adj nekem többet theát, légy olyan szíves, hanem inkább zabot. Tudom, hogy a terhedre vagyok már nagyon, de nézd, a szegény állat éhezik!

— Adni épen adhatok, ha akarod, — sóhajtott a rokon, — miért is ne adnék? De mond meg nekem, mi végből tartod te ezeket az asztaltársakat a házadnál? S ha még hasznavehető állat volna az a ló, de megborxad az ember tőle ha csak rá néz! Hát még a kutya, ez tisztára olyan már, mint egy csontváz! Mi az ördögöt keresnek ezek a szegény párák te nálad?

— Hát mit tegyek velük?

— Tudod mit? Vezesd el őket szépen *Ignác*hoz a csontvázkészítőhöz. Ott van a helye ezeknek az állatoknak.

— Igazad van! felelt *Zotov* akadozva és fejét vakarva.

— Hiszen magad is csak a mások kegyelméből éledgelsz, — folytatta a boltos — s még háziállatokat tartasz magad körül! Ezenbe sincs, hogy a zabot sajnálnám, dehogy! De a mi sok, az mégis sok! A te nyomorod végtelen, ninesenek határai. Az ember egyebet sem tesz, mint ad, megint csak ad s azt sem tudja, mikor szakad már vége ennek a dolognak.

Zárt ülés.

A zárt ülésen *Apponyi* Albert gróf kérdést intéz *Josipovich* miniszter lemondási indokának valódiságára vonatkozólag. Vajjon a horvát miniszter által neheztelt ex lex állapot csakugyan be fog-e következni január 1-ével? Az egész nemzet megdöbben ennek hallatára s tudni akarja a valót.

Bánffy br. miniszterelnök *Apponyi* Albert gróf kérdéseire kitérőleg felel. *Josipovich* lemondásának oka egyszerűen *nézeteltérés*. Szerinte a zárt ülésre jelen esetben egyáltalában nincs szükség.

Kossuth Ferencz, *Rakovszky* István, *Horánszky* Nándor felvilágosítást kérnek a miniszterelnöktől, hogy mi fog történni január 1-én.

Bánffy br. miniszterelnök mindezekre csak azt feleli, hogy a nyílt ülésen fogja tájékoztatni a Házat.

Nagy vihar tör ki erre az ellenzéken, mely csak *Szentiványi* Árpád felszólalásával szűnik, ki az ellenzék hangos helyeslése között szemére lobbantja a miniszterelnöknek, hogy kétszer is megsalta az ellenzékét.

Elnök: Ezen kifejezésért rendreutasítom a képviselő urat.

Szentiványi Árpád követeli, hogy a miniszterelnök adja át helyét intakt férfiaknak.

Br. *Bánffy* Dezső: Amíg pártom támogatni fog, addig maradok.

Horánszky Nándor: Be fogom bizonyítani, hogy a miniszterelnök ur *szószegő!*

Ivánka Oszkár, br. *Bánffy* miniszterelnök, *Kossuth*, *Gajári* Ödön ismételt felszólalásai után *Polónyi* Géza jut szóhoz, aki az előzőivel együtt szintén szószegőnek mondja a miniszterelnököt.

Bánffy br. miniszterelnök tagadja a felszólalók kijelentéseinek igazságát.

Polónyi Géza: A Dezsőffy- eset után nincs szükségem erre tanura, mert én becsületes ember vagyok.

Nagy zaj támad erre a jobboldalon s vissza rá a baloldalra.

Többek felszólalása után *Gyurkovics*

horvát képviselő kijelenti, hogy a horvátok *nem fognak elpártolni a kormánytól*.

Szilágyi elnök erre berekeszti a zárt ülést, megnyitja és berekeszti a nyílt ülést.

Bomlás.

Budapest, decz 6. (Saj. tud. táv.) A mai képviselőházi ülés szenzációja nem az ülésteremben, hanem a folyosón történt.

Itt ugyanis *Szilágyi* Dezső a képviselőház elnöke, ki az ellenzék előtt nagy népszerűségnek örvend, ugyanis eljárásáért a képviselőház ülésén, *Hodossy* Imre képviselőnek és *Grómon* Dezső államtitkárnak kijelentette, hogy a **képviselőházi elnökségtől megválnék és hogy ma elnököl utoljára**.

Ezen szándékát *Szilágyi* még az ülés előtt bejelentette a miniszterelnöknek, akit — úgy mondják — igen kellemetlenül érintett ezen elhatározás.

A Ház elnök nélkül.

Budapest, decz. 6. (Saját tud. táv.) *Láng* Lajos a képviselőház alelnöke, kiből *Bánffy* br. miniszterelnöknek, a Ház elnökének lemondása után minden reménye összpontosult, kijelentette, hogy *Szilágyi* lemondása után *nem hajlandó az ülések vezetését magára vállalni*.

Kardos alelnök fizikailag képtelen az ülések vezetésére és így a miniszterelnöknek bele kellett nyugodni a változhatatlanban.

A lemondás híre nagy izgalmat keltett az ellenzék körében és el van határozva, hogy az új elnökválasztást meg fogja obstruálni.

A képviselőház új elnökéül különben gróf *Tisza* István s alelnökéül pedig *Gajári* Ödön van tervbe véve.

A megürült elnökségek miatt nagy *zavar van a kormányban*, mert már holnapról kezdve sem *Szilágyi*, sem *Láng* Lajos nem fog elnökölni és így néhány napig nem lesz elnök.

A szabadelvűpárt körben.

Budapest, decz. 6. A szabadelvűpárt körben nagy az elkeseredés a felfordult helyzet miatt, melyért egyenesen *Tisza* Kálmán exminisztert és *Bánffy* br. miniszterelnököt okolják, mert miután a ketten a *legnagyobb erőszakokra képesek*.

A király.

Budapest, decz. 6. Hír szerint a király igen bosszus lett, mikor értésére esett *Josipovich* lemondása s elbocsájtása előtt ki fogja hallgatni.

A miniszterelnök különben még mindig a korona bizalmának nagyságában bizva hír szerint felhatalmazást fog kérni a királytól, hogy január 1-je után szabadon cselekedhessék és ha ezt nem kapja meg, *abban az esetben lemond*.

Az igaz ember.

Budapest, decz. 6. Amikor ma reggel *Szilágyi* elnök tudatta *Bánffy* br. miniszterelnökkel kilépését, a miniszterelnök egyszerűen ezt felelte:

— Ahogy tetszik!

Szilágyi Dezső különben már többek előtt kijelentette, hogy nem a *Berliner Tagblatt* kijelentési készítették a lemondásra, hanem mert a **törvénytelen kormányzásnak nem akar részese lenni**.

Budapest, decz. 6. A szabadelvű klubból mintegy 20 képviselő lép ki ugyanolyan okból mint *Szilágyi*.

A fogyasztási adók kezelése.

— Szakbizottságok tanácskozása. —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságában nemrég felmerült az az óhaj, hogy a város egyik főjövédelmi forrását képező fogyasztási adók kezelésének vezetése, ellenőrzése jövőben ne egy tisztviselő kezében legyen teljesen, hanem abba a törvényhatóság is befolyjon.

Szükségessé teszi ezt az új évkor életbelépő új rend a fogyasztási adók kezelése tekintetében, de tagadhatatlanul befolyással volt

A rokon megint fohászodott egyet s azután így folytatta:

— Te csak tengeted az életedet napról napra, nem tudni, hogy mi végből? Igazán legjobb volna, ha az Isten egyszer magához szólítana, ha azonban nem, úgy legalább bemenne a szegény házba.

— Minek? Hiszen még élnek a rokonaim! Itt az unokahugom!

És nagy feneket kerítve a dolognak elkezdte magyarázni a boltosnak, hogy van neki egy Glaza nevű déd unokája, a Katharina nevű unokájának a leánya, a ki mint bérlő él valahol a vidéken.

— Ez köteles engem eltartani. Rá hagyom a házamat. Tartson hát el engem érte. Talán még te is emlékezel rá? Glaza a Katharina leánya, Katharina pedig mostoha leányom v. lt. Hát én neki fogom hagyni a házamat. Hát tartson el érte!

— Nagyon természetes! Neked már rég hozzá kellett volna menned, a helyett hogy Isten kegyelméből tengeted itt az életed.

— Meg is teszem. Verjen meg az Isten, ha meg nem teszem. Ő köteles engem eltartani.

Azután felhőrpintve egy kupicza pálinkát, így folytatta élénkebben.

— Még ma haladéktalanul utnak indulok és ezt fogom neki mondani: »Ha te engem halálomig eltartasz és nekem enni adsz, akkor rád hagyom a házamat; ha nem, akkor sem a

házamat, sem az áldásomat meg nem kapod.«

— A fejébe szállt egy kicsit a szesz az öregnek, nagy sebesen hazament, összekötötte a a holmiját egy csomóba, elmondta szokott imáját a házi szentkép előtt és odahagyta a házat. Anélkül, hogy hátratekintve s nagyokat ütve botjával a kövezetre halk mormogás közt ment végig az utcákon ki a rétek felé.

A kérdéses bérlett birtok mintegy tizizenkét versztnyre volt Zotovéktól. Az öreg csak ment szakadatlanul előre. Szemei figyelmesen nézték a legelésző nyájakat, melyek kelletlenül harapdáltak a sárga, fonyadt füvet, elméjén átvillant ama hirtelen fordulatnak a gondolata, mely életében beállott s melyre magát oly gyorsan elhatározta.

Alig tett volt meg egy versztnyi távolságot, midőn jól ismert lépéseket hallott maga mögött. Megfordult és mérgében hangosan csapta össze tenyereit. Liszka és a ló ballagtak együtt csendesen a gazdájuk nyomában, mélyen lehorgasztott fejjel és farkukat ijedten lábuk közé húzva.

— Ejnye haszontalanok, nem pakoltok tüstént vissza innen! kiáltott rájuk Zotov a kezével ijesztgetve azokat.

A szegény állatok megállottak, egymásra néztek, azután gazdájukra bámultak.

Zotov újra megindult, társai utána. Az előbbi most megállt és elkezdett gondolkozni. Nem, abból nem lesz semmi! Rokonához, ki csaknem teljesen idegen előtte, nem viheti ma-

gával ezeket az állatokat. Még tán legjobb volna az öreg Ignácához menni velük! Az öreg mester háza ott állott a legelő szélén. Zotov határozatlan léptekkel indult meg a ház felé! Szemei előtt könnybe borult a világ és szétdűlés fogta el őt.

Hogy mi történt ezután, arra már csak homályosan tudott visszaemlékezni. Száradó bőrök fojtó gőze és a párolgó sisnek, a muszkák káposzta levesének inycsiklandozó szaga csapta meg az orrát.

Aztán már csak mint egy álom képben látta maga előtt, hogy az öreg Ignác ruhát váltott és előkészületeket tett a munkához, majd látta, hogy a lovát odakötik egy tuskóhoz, mire egy tompa ütés és nehéz zuhanás következett. Liszka erre fogcsattogtatva rohanta meg az öreg Ignác ot. Még egy tompa ütés s aztán elnémult az ugatás is.

Némán és dermedten nézte végig Zotov ezt a jelenetet, aztán ő is odalépett a tuskóhoz és ráfektette fejét, így várta, hogy le sujtson a hóhér halálos csapás a fejére . . .

Midőn a két hű pár bakója őt a földről felsegítette úgy tűnt fel neki, mintha sűrű fátyol borította volna el a szeme világát. Káprázott előtte minde, még az ujjait is alig tudta egymástól megkülönböztetni — és tudja Isten — egész nap mintha sűrű köd rakodott volna a szemei elé s mintha valami tüzes cseppek gördültek volna alá száraz ránczos vonásain.

ez óhajra a szeszszadó bérleténél elengedett 68,000 frt kellemetlen ügye is.

A tanács megbízásából Bordé Ferencz v. tanácsos egy szabályrendeletet készített, mely felöleli a fogyasztási adók kezelésének módzatait s egy 5 tagú bizottság alakítását javasolja a törvényhatóság tagjai közül s megállapítja ezek teendőit.

A szabályrendeletet tegnap délután tárgyalta a pénz-ügyi, gazdasági és jogügyi szakbizottság együttes ülésében.

Dr. *Bulyovszky* József polgármester elnökölt; jelen voltak: dr. Hoványi Géza, dr. Radó Ignác, dr. Hoványi Gyula, Komlóssy József, Némethy Károly, Hegedüs Géza, dr. Molnár Imre, Ragány János, Bordé Ferencz, Tóth Márton, Aufrecht Mór, Andriská Károly, dr. Sarkadi Lajos, ifj. Rimler Károly, Busch Dávid, Mezey Mihály és Löblé Henrik.

Bordé Ferencz tanácsnok felolvasta a szabályrendeletet, melyet lapunk más helyén, mint közérdekű dolgot, egész terjedelemben közöljük.

Dr. *Sarkadi* Lajos szólott legelőb a kérdéshez. A mellett érvelt, hogy első sorban az általányozást, vagy jobban mondva a kiegyezést kíséreljék meg s ha ez nem sikerülne, térjenek át a tételként való fogyasztási-adószedésre.

Bordé Ferencz feleliti, hogy a törvény a magánborfogyasztókra nézve kedvezményt állapít meg, de a kimerőkre és másokra nem enged meg az általányozást.

Hegedüs Géza már az egészségtelen konkurrenzia miatt sem engedné meg a kimerőknek az általányozást.

Dr. *Radó* Ignác akként szeretné a kérdést megoldani, hogy a város minden megillető jövedelme befolyjék, azonban a gazdák se legyenek kitéve a zaklatásnak. A szabályrendelet csak a gyakorlatban mutatja meg, hogy alkalmas-e vagy sem. — Így egyszeri olvasás után nem lehet megítélni, azért szeretné, ha előzetesen tanulmányozhatnák a szakbizottságok tagjai.

Dr. *Hoványi* Géza azt óhajta, hogy a polgárság zaklatva ne legyen. Ez biztosítva van a szabályrendelet-tervezetben. Helyesli a tételként való kezelést, de a termelőkkel a kiegyezés szükséges, mivel a tételként való adószedés megnehezíti a bor kezelését. — Ezután a szabályrendelet két pontjáról szólva, kérdi a tanácsnokot, hogy biztos helyre van-e elhelyezve a napi bevétel a fogyasztási adóhivatalban s mennyire rug a napi bevétel. Továbbá ki állapítja meg a bírságot?

Bordé Ferencz kifejti, hogy a kérdést a tanulmányozással elhalasztani nem lehet, mivel e héten ez évben utolsó közgyűlés lesz s újkör már meg kell kezdeni a kezelést. A napi bevételt a fogyasztási hivatal Wertheim-kasszájába helyezik el másnapig; a napi bevétel 900—1000 frt. A bírságot a törvény szerint a kir. pénzügyigazgatóság szabja ki. A gyakorlat szerint azonban előzőleg a pénzügyi tanácsnok és a polgármester egyezséget kísérelnek meg az illetővel. Ha ez nem sikerül, átteszik az ügyet a kir. pénzügyigazgatósághoz.

Dr. *Sarkadi* Lajos ismételtén a mellett szól, hogy a szeszre nézve, de lehetőleg a borra nézve is, az általányozást kíséreljék meg. Különben elfogadja dr. *Radó* indítványát.

Ragány János egyelőre, míg a törvény másként nem intézkedik, az eddigi általányozási gyakorlatot tartaná fenn a magánborfogyasztásra és szeszre, azonban abba a törvényhatóság is folyjon bele.

Németh Károly az általányozást jelenleg azért tartja keresztülvihetetlennek, mert nincs semmi alap, amiből kiindulhatnak. A bizottságnak lesz módja a tapasztalatokhoz képest módosítani a szabályrendeletet. Most elfogadja a mit előterjesztettek, csak azt kívánja, hogy a törvényhatóságból kiküldött bizottság minden hónapban tartson gyűlést.

Aufrecht Mór nem osztja azt, hogy az általányozás nem főfeltétele a kereskedelemnek. Csak a magánborfogyasztásra. Elfogadja a szabályrendeletet.

Dr. *Molnár* Imre az általányozás meghagyása mellett szólott fel.

A bizottság a szabályrendeletet elfogadta s azt pénteken fogja tárgyalni a közgyűlés.

Az egyházpolitikai törvények hatása.

Amint az egyházpolitikai vita idején nem egyszer megirtuk, valóban úgy van, hogy a törvények által a protestáns egyházak vesztek legtöbbet. Hangosan bizonyítja ezt *Jekelfalussy* felolvasása, melyet tegnap tartott a m. tud. Akadémia ülésén.

Már itt megjegyezzük, hogy még így sem örvendünk az egyházpolitikai törvényeknek, vagy bármely jó származnék is belőlük a katolikus egyházra, akkor sem mondanánk róluk egyebet, mint hogy az elv sérelme árán a jó sem kellemes.

Örömmel látjuk azonban a statisztikából, hogy a kath. egyházban, mely hazánk lakóinak több mint felét foglalja magába, annyit mint a felekezetek együttvéve, már csak 150 olyan plebánia van, ahol idegen nyelven hirdetik az Isten igéjét. Pár év múlva, ha így halad a magyarság ügye, a kath. egyház segítsége mellett, mint az utóbbi évtizedekben, mind át magyarosodnak a tót és német plebániák, pedig óriási nagy számban voltak.

A felolvasás érdekesebb pontját adjuk a következőkben:

A polgári házasság intézményének behozatala előtt az elválás következtében főlbonított házasságok száma a jelen évtized elején folytonos emelkedéssel évenként 1088 és 1413 között váltakozott. Az 1895. évben szeptember hó végéig, vagyis csupán az első kilenc hónapban 1145 elválás volt, aránylagosan egész évre számítva tehát az elválások száma már 1526-ra emelkedett.

A mi a felekezeten kívül való állást illeti, a felekezetenkülieknek jelzett kilépettek legnagyobb része a nazarénus és a baptista szektákhoz csatlakozott. A két esztendő eredményét együttvéve a reformátusokra az összes kilépetteknek 38%-a, a görög keletiekre 23, a római katolikusokra 22 és az ágostaiakra 16% esik.

A mi a házasságok egyházi kötését illeti, a tisztán ugyanama vallásuk között kötött házasságoknál, a hol a vallásbeli akadályok az egyházi házasság megkötését rendszerint nem gátolják, az egyházi házasságok 1897-ben a polgári házasságoknak a római katolikusoknál 98.9, az unitáriusoknál 98.6, a reformátusoknál 98.2, a görög katolikusoknál 97.4, az ágostaiaknál 93.5 és a görög keletieknél 90.0%-át tették. A magyar egyházakban a házasságoknak legnagyobb — több mint 98 — százaléka kötött meg egyházilag is, ellenben az egyházi házasságkötések aránya ott a legkisebb, a hol a magyarság alig-alig van képviselve, a görögkeleti egyház kebelében.

Legkevésbé volt kedvező az egyházi házasságoknak a polgári házasságokhoz való aránya a zsidóknál, a kiknél az adatok szerint a házassulóknak 65.1%-a kötött csak egyházi házasságot.

A vegyes házasságoknál, az ágostaiaknál és reformátusoknál, a vegyes házasságoknak is 98%-a részestül egyházi áldásban, a római katolikusoknál ellenben az arány alig haladja meg az 55%-ot.

Keresztény-zsidó házasságoknál megegyezés a gyermek vallására nézve az egész időszak alatt 246 szólt a keresztény, 39 izraelita féll csupán az 1897. évben 111 megegyezés a keresztény és 12 megegyezés a zsidó fél vallásának javára.

Ugyancsak a keresztény vallás térfoglalásáról tesznek tanúságot a zsidóság körében a keresztény vallásra való áttérések is, a melyeknek száma az egyházpolitikai törvények meghozatala óta emelkedőben van.

Az egyes felekezeteknek nyereség- és veszteség-számlája az egyházpolitikai törvények életbeléptetése óta, a nyereséget (+)-sal, a veszteséget (-)-sal jelölve a következő:

a római katolikusoknál . . . (+)	2.323
a görög . . . (+)	4
a görög-keletieknél . . . (-)	207
az ágostaiaknál . . . (-)	782
a reformátusoknál . . . (-)	1.098

az unitáriusoknál . . . (-)	34
az izraelitáknál . . . (-)	207
az egyéb vallásuaknál . . . (+)	2
az ismeretlen vallásuaknál . . . (-)	1

A vegyes házasságoknál a gyermekeknek vallására vonatkozó megegyezésekből nyeresége és pedig számottevő nyeresége tehát csak a római katolikus egyháznak van, legnagyobb vesztesége pedig a két protestáns egyháznak.

Az áttérések mérlege pedig következőleg alakult:

a róm. katolikusoknál . . . (+)	1.565
a görög . . . (+)	2.230
a . . . keletieknél . . . (-)	2.658
az ágostaiaknál . . . (-)	733
a reformátusoknál . . . (-)	444
az unitáriusoknál . . . (+)	338
az izraelitáknál . . . (-)	275
az egyéb vallásuaknál . . . (-)	23

Az adatgyűjtés kiterjedt arra a nemzeti tekintetben fontos szempontra is, hogy mily nyelven mondják a szentbeszédeket, éneket és vecsernyéket. Az eredmény a következő: Az unitárius egyházban egyetlen lelkészesség sincs, a hol az egyházi élet nyelve nem volna kizárólag a magyar. A reformátusoknál már számos két nyelvű lelkészesség is van, nagyobbára magyar fő és egyéb mellékesen használt nyelvvél, feltűnő azonban, hogy eme köztudat szerint teljesen magyar egyházban több tiszta német (Bács-Bodrogvármegyében 4, Tolnában 3 és Temesben 1 és 1 tiszta tót egyház is (Ungvármegyében) működik, a melyeknél a magyar nyelv még mellékesen nincsen behozva.

A római katolikus egyházban a keresztszámban 150 oly plebánia van, a melyekben a magyar nyelv nincs alkalmazásban. Ugyaníly lelkészességek szórányosan az ágostai egyházban is található. A görög katolikus és görög keleti egyházakban a szertartási nyelv a nemzetiséggel összefüggésben van.

Aránylag legrosszabbul áll azonban a magyar nyelv használata az izraelita hitközségek egyházi életében. Az 569 izraelita anyahitközség közül 153 kongresszusi, 64 statuskvo és 260 ortodox hitközségben tartottak hitközségek tartatását, 92 hitközségben hitközségek tartása nem volt szokásban. Az együttvéve 477-re rugó amaz izraelita hitközségek közül, a melyekben hitközségek tartatni szoktak, a magyar nyelv csupán 85 esetben tehát az említett hitközségeknek nem több mint 17%-ában volt kizárólagos használatban, míg a német nyelv kizárólagos használata 126 esetben, az összes hitközségek számának 26%-ában jelentetett be. Negyven hitközségnél héber nyelven tartották a hitközségek tartatását, a többieknél magyar-német, német-magyar, továbbá héber-magyar és héber-német kettős nyelvek voltak használatban. Különösen elszomorító az adatok az ortodoxoknál, a kiknek hitközségek tartatását 260 községek közül csak nyolczban volt a hitközségek tartatása magyar, ellenben 109 hitközségben tiszta német, a többiben héber vagy vegyes nyelvű.

A fogyasztási adók kezelésének szabályrendelete.

A fogyasztási adók kezeléséről a városi tanács szabályrendelet-tervezetét készített, a melyet tegnap tárgyal és fogadott el a pénzügyi és jogügyi szakbizottság.

A szabályrendelet-tervezet, melyet pénteken tárgyal a közgyűlés, egész terjedelmében így hangzik:

A városi fogyasztási adóhivatal kezelési szabályzata.

1. §. A vám fogyasztási adóhivatal szedi, kezeli és közvetlenül ellenőrzi:

a) A kir. kincstártól megváltott hus fogyasztási adót és borítal adót;

b) a szesz italok már Nagyvárad város közönsége részére engedélyezne községi fogyasztási illetéket;

c) a hus után Nagyvárad város közönsége részére engedélyezne fogyasztási adó pótlékot;

d) vágóhídi jégkamrai és sertés vágási szemle díjakat;

e) a mértékhitelítési díjakat.

2. §. A városi fogyasztási adóhivatal a boritaladó és husfogyasztási adó részletkénti kezelését, valamint a hus ivein engedélyezett fogyasztási adópótlékokat az 1892. évi XV. t.-cz. 3 §-ában előírt kedvezmények figyelembe vételével az 1892. évi XV. t.-cz. 4. §. szerint az 1875. évi XXVIII. t.-cz. s ennek végrehajtására vonatkozó utasítások illetőleg a bor- és husfogyasztási adó 1—87. §-ai rendelkezése; a szeszesitalok ivein engedélyezett községi illetéket az erre vonatkozó s kormány hatóságilag jóváhagyott szabályrendelet, a vágóhídi jégkamrai díjakat, valamint sertés szemledíjat a vágóhídi szabályrendelet-intézkedéseinek szigorú és pontos betartása mellett kezeli.

3. §. A fogyasztási adóval egyszerre s együttesen szedendő be a törvényhatóságilag engedélyezett fogyasztási adó pótlék továbbá a husfogyasztási adóval együtt egyszerre fizetendő le vágóhídi és jégkamrai díjjak valamint a sertés szemle díj.

4. §. A 1. §. a) b) c) d) és e) pontja alatt díjjakról elkülönített napló s az a) b) és c) alatt nevezett díjjakról főkönyv vezetendő. A főkönyv s naplók a számvevői hivatal által kiadandó mintának megfelelően rendezendők be.

A napló vezetését és bárczák kiállítását a fogyasztási adóhivatali ellenőr teljesíti a pénzbeszedését és a pénztári naplóba a bevezetést a fogyasztási adóhivatali alkezelő fogatosítja, minden nyugta és bárcza a kezelő és ellenőr együttes előírásával és a hivatal pecsétjével ellátva adandó ki. A fogyasztási adóhivatal kezeléséhez szükséges szelvényel s ellenőrzési számmal ellátott fogyasztási bárczákat mint értékes képviselő nyomtatványokat a szervező szabályrendelet 91 §-ának megfelelőleg a városi számvevői hivatal kezeli s adja ki a fogyasztási adóhivatalnak.

5. §. A mértékhitelítés díjjak a mértékhitelítő hivatal főnöke által kiállítandó bárcza alapján szedetik be s a bárcza szelvénye a pénztári naplóhoz csatoltatik s a fizetést igazoló s a pénztári napló számával ellátott bárcza a fizetést teljesítő félnek kiadatik.

A hitelítési díjak lefizetését igazoló nyugta felmutatása nélkül a hitelített tárgyak ki nem adhatók.

6. §. Az ellenőr, valamint az adókezelő által vezetett naplók naponként lezárandók s a befolyt pénz ellen nyugta mellett a következő nap délelőtt 9 óráig a városi pénztárba beszállítandó.

7. §. A városi fogyasztási adóhivatal által az 1. §-ban nevezett különböző díjjakról vezetett naplók, havonként a hó utolsó napján lezárandók s legkésőbb az azt követő hó 8-ik napjáig a városi számvevői hivatalhoz a fogyasztási adóhivatal főnöke által bemutatandó.

Ha a havi számadás a fent nevezett háridőben a számvevői hivatalban be nem mutatattik, vagy pedig a pénzbeszállítás a 6-ik §-ban megállapított időben nem eszközöltetnek, a számvevői hivatal köteles a tanácshoz esetrel-estére azonnal jelentést tenni.

8. §. A befolyt pénzek helyes bevételéért és elszámolásáért a fogyasztási adóhivatali ellenőr felelős.

9. §. A fogyasztási adóhivatali főnök köteles felügyelni arra, hogy a fogyasztási adó előjárók és az alkalmazott személyzet köteleességét hiven kellő gyorsasággal s a szabályoknak megfelelően teljesítsék, köteles felügyelni, hogy a városi pénztár érdeke megőrvassék, e végből a munka beosztása, a jelentések felülvizsgálását eszközli, a leszámolásokat személyesen teljesíti s időközönként személyesen meggyőződik arról, hogy az előjárók a kiadott utasításoknak megfelelőleg s szabályszerűen teljesítik a köteleességüket.

10. §. A fogyasztási adóhivatali előjárók kötelesek a hivatali főnök utasítását pontosan betartani, a készletek felvételi — beraktározása — bepinczésénél megjelenni. Kötelesek a vám területen levő bor és pálinka kiméréssel s elárusítással üzletszerűen foglalkozó felek pinczéit, s egyáltalán azon helyiséget is, hol ital készletek tartatnak — figyelemmel kísérni a magán fogyasztásra vásárolt bornál és pálinkánál ellenőrizni azt, hogy egyesek által kimérési s fogyasztási adómentesen vásárolt bor

és szesz viszont elárusítóknak nem adatik-e át, illetve ezekért a fogyasztási adó befizettetett-e.

11. §. A husfogyasztási adó ellenőrzése céljából köteles a fogyasztási adóhivatal eljárása által a közbán a vágatást ellenőrizni s úgy a piac-tereken mint a város területén levő mézszárszékekben és elárusító helyeken a hus készletet naponként állandóan ellenőriztetni.

12. §. A fogyasztási adó törvények és szabályok hivatalos összeállításában való szám a városi fogyasztási adópótlékok szedése és kezelésére alkotott szabályrendelet értelmében az adóköteles felek részéről tett bejelentések a beérkezés napja és órája pontos kitüntetéssel mellett rendes iktatókönyvbe bevezetendők s ezen bejelentésről a fél részén kiadandó.

Jövedéki kihágás esetében a bejelentés megtörténte igazoltnak csak akkor tekinthető, ha arról az elismervényt a fél felmutatja vagy az az iktatókönyvbe bevezetve van.

13. §. Az adóköteles felek bejelentései a városi sorompóknál alkalmazott vámszedők kimutatása s a vasuti állomásfőnökségek által naponként beterjesztendő kimutatások alapján, minden adóköteles fél részére a kettős könyvvel szabályzatnak megfelelő főkönyvi lap nyitandó s a főkönyvbe a fizetni kötelezett kincstári és vám illeték, elkülönítve a bejelentés napján előírandó s a lerovás a pénztári naplótétel szám feljegyzésével, a pénztári naplóból naponként bevezetendő.

A havonkénti utólagos leszámolás kedvezményét élvező termelők megterhelhetése tételenként, a lerovás pedig havonként egy összegben a leszámolás eredményéhez képest irandó elő.

A város területén a közfogyasztásra levágot jóságok után a kincstári és városi fogyasztási adó a vágás előtt fizetettvén be, ennek eredménye az ellenőr által vezetett napló napi zárata alapján lesz a főkönyvbe bevezetendő.

14. §. Az ellenőrzés hatályosabbá tétele végett a bormérők, pálinkamérők, kereskedők, szatócsok, bor- és pálinka-kereskedők raktárkészletei, napi forgalma folytonosan s állandóan nyilvántartandó, s ezen nyilvántartás és vizsgálatról szabályszerű szemle-iv vezetendő, a vizsgálat eredménye a fogyasztási adóhivatalnál vezetett pincze- vagy raktárkészletről szóló ivvel összehasonlítandó s ha eltérés vagy gyanus körülmény mutatkozik, a fogyasztási adóhivatali főnök a további vizsgálat és eljárás megindítása végett köteles jelentését a közvetlen felügyeletet terjesztő vám, adó és pénzügyi tanácsosoknak azonnal beterjeszteni.

A jelentés alapján az adó és pénzügyi tanácsnok a tényállás megállapítása végett a vizsgálatot a fogyasztási adóhivatal közbenjöttével fogatosítja, a tényállásokról jegyzőkönyvet vesz fel s a mennyiben jövedék csonkítást elkövető fél a fogyasztási adótörvények s szabályokban megállapított bírságot a városi pénztárba befizetni vonakodnék, a jövedék csonkítás megbüntetése végett a vizsgálati iratok csatolása mellett jelentessék az illetékes hatósághoz a vizsgálat befejezésétől számított 48 óra alatt beterjeszti.

Ha pedig a jövedék csonkítást elkövető fél a törvény szerint esedékes bírságot lefizeti, az összes iratokat tudomás vétel végett a polgármesteri hivatalhoz 48 óra alatt bemutatni köteles.

A jövedék csonkításért megállapított bírság összeg egyharmadrésze a városi pénztárt, kétharmadrésze a nyomravezetőket s a tényállást kiderítő tisztviselőket illeti.

15. §. A szervezési szabályrendelet 73. §. t) pontja értelmében a fogyasztási adóhivatal felett a közvetlen felügyelet és ellenőrzést a város adó és pénzügyi tanácsnoka teljesíti s ebből folyólag köteles:

a) a fogyasztási adóhivatal ügykezelését ellenőrizni s havonként megvizsgálni;

b) a kezelésre vonatkozó utasításokat a fogyasztási adóhivatal tisztviselői részére megadni;

c) a számvevői hivatal közbejöttével havonként a pénzkezelést megvizsgálni;

d) a 14. §-ban előírt vizsgálatot és eljárást teljesíteni;

e) a havi leszámolásokról jelen lenni s azt ellenőrizni.

16. §. Nagyváradi várostörvényhatósági bizottsága a kir. kincstártól megváltott boritaladó és husfogyasztási adó, valamint az engedélyezett városi fogyasztási adópótlékok szedésének kezelésének ellenőrzésére a polgármester elnökelete alatt egy öttagu bizottságot alakít, mely bizottság feladatát képezi

a) a kezelés és annak eredményének havonként leendő megvizsgálása által meggyőződést szerezni arról, hogy nevezett javadalmak a fogyasztási adótörvények és szabályoknak megfelelőleg kezeltek;

b) a boritaladóra vonatkozólag azon termelőkkel, a kik kiméréssel vagy kis mértékbeni elárusítással nem foglalkoznak a magán fogyasztás után fizetendő évi átalány összeget az előző évi fogyasztás alapján szabad egyezkedés útján megállapítani;

c) a szesz után engedélyezett vámi fogyasztási illetéket — a mennyiben a törvényhatósági bizottság a lélekenkénti adóztatás helyett az átalányozást rendelné el, a fizetendő évi átalány összeget az előző évi adatok s a változás alá eshető forgalmi viszonyok figyelembe vételével szabad egyezség útján megállapítani.

Ha az átalány megállapítása szabad egyezség útján nem sikerül, úgy az adószedésre jogosított mint az adókötelezett az 1881. évi IV. t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott utasítás 64—72. §-ai alapján alakítandó adókievítő bizottsághoz előterjesztést tehet, mely adókievítő bizottság határozata a kézbesítéstől számított 8 nap alatt a felszólamlási bizottsághoz s utolsó fokban a törvényhatóság közigazgatási bizottsághoz felelbevezhető.

17. §. A városi tanács felhatalmaztatik, hogy az ellenőrzés eszközlése céljából esetről-esetre a szükséges intézkedéseket megtegye

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Decz. 8. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.

Deczember 17. Jogász felolvasó estély a Kereskedelmi Csarnokban.

Decz. 18. A díjnok egylet közgyűlése d. u. 3 órakor a megyei árvaszék tanácstermében.

* Erzsébet királyné szobrára ujabbán a következők adakoztak:

Kacsvinszky Sándor r. kath. plebános . . . . . 5 frt — kr.

A bihar-diószegi r. kath. iskola

növendékei . . . . . 2 frt 06 kr.

Véber Sándor . . . . . — frt 50 kr.

Összesen 7 frt 56 kr.

Összes eddigi gyűjtésünk 93 frt 6 kr.

* Tegnap külön kiadásunk. A szenzációs politikai esemény tegnap d. u. 2 órakor jutott el hozzánk a sürgöny útjain s rövid félóra múlva megjelentek a nyilvános helyeken különkiadásaink, melyek érthető érdeklődést keltettek mindenütt.

* Ülés a kath. körben. A nagyváradi kath. kör választmánya ma, szerdán délután 5 órakor ülést tart.

* A városi tűzoltók magán működése.

A városi tűzoltók eddig hasábban kapták a tűzifát s ők vágják fel azt a saját használatukra. Jövőben fel lesznek mentve a favágás alól, a melyet kifogásoltak s vágott fát kapnak. A városi tanács azonban elakarja őket tiltani attól, hogy üres idejökben mesterséget üzenek. Megbízta a gazdasági tanácsnokot, hogy a tűzoltó főparancsnokkal együtt állapítsák meg a városi tűzoltók szolgálati rendjét.

* A szódavízadó bérlete. A városi tanács abban a zürzavarban, hogy fűhöz-fához kapkod miféle új jövedelmi forrást fedezhet még fel a deficitbe jutott városi pénztár megmentésére, nem régen a szikvizadót akarta 2 krra

emelni féliterenként. Tehát a 2 kr értékű 1 liter szikviz után 4 kr lett volna az adó. A javaslatból azonban nem lett semmi, s így ez cizmen nem foly jövőben se többbe, mint eddig, sőt ellehetünk rá készülve, hogy a mostani öszszegnél is kevesebbet kapunk a szódavíz adóból. A jelenlegi bérlő: Feldmann Izidor, aki annyira felverte a bérösszeget, mindenképen menekülni igyekszik a vállalatból. Allítólag már eddig is ráfizetett, s a napokban újból beadványt intézett a városhoz, amelyen kéri, hogy a bérlet alól mentsék fel, mert különben teljese tönkre jut.

* **Bimbóhullás.** Mint öszszinte részvétellel értesülünk, *Komlóssy* József városi tanácsnokot és nejét fájdalmas csapás érte. Legkisebb gyermekük, a 4 hónapos kis Pistuka tegnap meghalt. A kis halottat ma temetik.

* **Akinek két gazdája van.** A várad-velencei urbéres gazdák legelőcsőszei a város földjeit is őrzik s ezt a szolgálmányt a város ingyen nem kívánhatja. A városi tanács javasolni fogja, hogy a két pásztort jövőben a város vegye fel s a közpénztárból fizesse őket.

* **Kicsiny iteze nagy az ára.** Ezután már vége minden gyanakodásnak, melyet a vendéglői, korecsmai törzs és pillanatnyi vendégek támogatnak az eléjük tett palaczk nagysága iránt. A kereskedelmi miniszter legújabb rendelete ugyanis az iránt intézkedik, hogy a vendéglőkben, korecsmákban s egyéb nyilvános helyeken kimérésre és mértékként használt palaczkok, poharak csakis mértékhiteliséti koronabélyeggel ellátva használhatók. Ez alól csak a termelők által bedugaszolt finom borok tesznek kivételt.

* **Hogyna ismerné.** Kisbiró: Hallja kegyelmed, ugy nézem, hogy a városba való kegyelmed?

Idegen: Oda bizony ám!

Kisbiró: Ejnye, nem szeretnék most ezzel az irással begyalogni. Adnék kegyelmednek egy pár garast, ha elvinné ahhoz a vén hunczut Tucsí mónárhoz.

Idegen: Adja kend ide, aztán elvisszük azt a levelet.

Kisbiró: Öszszég ismeri kend?

Idegen: Hogy ne ismerném, 'szen én vagyok a Tucsí mónár.

* **A sakkverseny eredménye.** Tegnap este 8 órakor fejeződött be a sakkör házi versenye, egy hónapi mérkőzés után. Az eredmény a következő: I. oszt. játékosok lettek: Adorján Emil dr. 17, Gábel Jakab 17, Hegyesi Pál 14 $\frac{1}{2}$, László Sándor 15, Madaras Elek 19 és Niedermann Antal 20 $\frac{1}{2}$ egységgel. Ezek szerint az I. osztály elsődíját egy 20 koronás aranyát és a sakkör bajnoki címét 1197/98-ra *Niedermann* Antal vitte el, ki 21 játszmából 20-at megnyert, egyet döntetlenné tett s egyet sem veszített. A második díjat, egy 10 koronás aranyat *Madaras* Elek, a harmadikat, az I. oszt. elismerő oklevelet az *Adorján* Emil dr. és *Gábel* Jakab között vivandó 3 játszmás mateh fogja eldönteni, minthogy mindketten 17 egyfejet mutatnak fel. Második osztályu játékosok lettek: Domokos Andor 9 $\frac{1}{2}$, Fanta Adolf 11, Fenyves Soma dr. 11, Kurecska István 13 $\frac{1}{2}$, Máthé László 11 és Orosz Samu 13 $\frac{1}{2}$ egységgel. Eszerint az első díj felett *Kurecska* István és *Orosz* Samu mérkőznek. A matehet nyerő az első, a vezető a második díj, 10 koronás arany és egy diszes sakktabla. A harmadik díj fölött *Fanta* Adolf, *Fenyves* Soma és *Máthé* László játszanak matehet, mely egy II. oszt. elismerő oklevél. III. oszt. játékosok lettek: Deixner Vilmos, Giraud Árpád, Racsek József, Róna Ármín, Kun Ferencz, Székely Sándor, Tislarits Károly. Itt az első díjat egy diszes sakktablát *Kun* Ferencz viszi el 7 $\frac{1}{2}$ egységgel, a másodikikat egy értékes sakkönyvet *Racsek* József 7, a harmadik díjat, a III. oszt. dicsérő oklevelet *Róna* Ármín 5 egységgel. Ezenkívül minden résztvevő igazolványt kap, hogy hányadik osztályba soroztatott. A végleges eredmény csak a matehek lejátszása után lesz ismeretes, mely iránt a ma d. u. 5 órakor értekező jury fog rendelkezni. Ha akadály nem merül föl, a díjak kiosztása e hó 11-én, vasárnap fog végbemenni,

* **Az iparhatósági megbizottak névsora.** A nagyvárad rendőrkapitányi hivatal, mint I-ső foku iparhatóság részéről közhírré tettik, hogy a kereskedőknek és iparosoknak az 1899-ik évre az iparhatósági megbizottak választásához szükséges névjegyzéke — az érdekeltek által leendő megtekintés végett a rendőrkapitányi hivatal iparügy osztályánál (7 számú szoba) folyó évi december hó 7 napjától 15. napjáig közszemlére kitéve lesz. A netáni felszólamlások pedig a névjegyzék ellen ugyanazon idő alatt s december hó 18-ig adhatók be. Nagyvárad, 1898. december hó 2-án. *Iff. Rimler Károly*, r. főkapitány.

* **Aszfalt vagy műkő.** Sok szóhárez volt már a felett, hogy a Ländler-Hanzlián-féle műkő megfelel-e utca kövezésre. A törvényhatóságban az aszfalt hívei voltak többségben. A városi tanács most ismét a műkőnek fogja pártját, abból indul ki, hogy a Szent László-téren, a Dunkel-féle ház előtt az aszfalt már megkopott, míg másut még jó a műkő. Megérdemel a városi tanács ezért a kitűnő összehasonlításért egy — emlékérmét rézből. Nagyváradon tudvalevőleg a Dunkel ház előtt a legnagyobb a forgalom. Az aszfaltra nézve pedig egész Európa szakköreinek meg van a véleménye, a mely talán van olyan, mint Nagyvárad város tanácsaé. Különben majd a közgyűlés határoz, ha a kettő között választani kell.

* **Ti láttátok mit vesztek!** A dádé végre nagy nehezen hozzájutott két garashoz. Töprengve járt körül a vásárt, hogy bát mit is vegyen hát a miből legtöbbet adnak. Végre egy esomó tormát vett. Leült aztán a vásártér egyik szegletébe és ette mohón a dádé a tormát. Keserves könnyecskéket csavart szeméből, úgy hogy már törölgetni sem volt képes. Végre iszonyu pofát vágva, illetéknéppen fakadt ki a szegény czigány:

— Ugy koll nektek — folytatok ki mindketten — ti láttátok mit vesztek!

Rémes gyilkosság Ér-Kenéken.

Hirt adtunk egy szükszavu távirat alapján legközelebb lapunkban arról a gyilkosságról, mely Ér-Kenéz községben folyt le s melynek áldozata *Zakota* Péter ugyan ottani gazdamber.

Ottani tudósítónktól az esetre vonatkozólag a következő részletes tudósítást kaptuk:

Ér-Kenéz, decz. 4.

Községünket egy rémes gyilkosság tartja izgatottságban, melyet különösen borzalmassá tesz az a vadállatias kegyetlenség, melylyel az végre lett hajtva. Az eset a következő:

Erdei Péter és *Zakota* Péter rossz szomszédok voltak, melynek oka egyedül *Erdei* Péter féktelen izgága természete volt.

Egy alkalommal pár nappal a gyilkosság elkövetése előtt az történt, hogy *Erdei* Péternek, a kiállhatatlan szomszédnak egy száradni kiterített asztalterítője elveszett. *Erdei* *Zakota* szomszédjára gyanakodott s e gyanujától el nem állott *Zakota* minden önértetes tagadása után sem, A gyilkosság napján mindketten elmentek *Érmihályfalvára* a vásárra. Egész uton jövet-menet *Erdei* *Zakota* sarkában volt s mikor a faluban elváltak, így kiáltott oda *Zakota*nak, akit utközben is többször megütölgelt, a faluban pedig felpofozott:

— Megállj gazember, mert csak addig élsz, míg én visszajövök.

Szavát tett követte. Hazaszaladt s hirtelen összebeszélte *Szücs* Gábor sógorával, ki egy 17 éves suhancz s előkészültek rémes tettükhöz. *Szücs* Gábor egy élesre fent nagy konyhakést vett magához, *Erdei* meg egy beretvát. *Szücs* Gábor cinikusán szólt sógorához az előkészület közben:

— Sógor, elég lesz neki ez a kés is!

Igy felkészülten léptek be este *Zakota* Péter udvarába, aki *Sándor* József vendégével s feleségével a házban pálinkázott.

A czinkosok valami módon ki akarták áldozatukat ugratni a szobából, de a béketűrő *Zakota*val ez nehezen ment. Majd a hizódísznót kezdtek az udvaron késsel szurkálni. A sertés rőfögésre a bent ülők ki akartak jönni mind, de *Zakota* egy vasvillát fogva kezébe, oda szólt az asszonyhoz: Maradj feleség, majd elbánok én magam is velük s kiment.

A cinkosok az ajtó mellett meglapulva várták áldozatukat, ki mihelyt kívül volt az ajtón, *Erdei* megragadta a karját, *Szücs* Gábor a lábait s leterítve, a földön huzva vonszolták ki az udvarra, ahol vadállatias kegyetlenséggel végeztek vele.

Szücs Gábor torkon ragadta *Zakota*t, *Erdei* pedig a magával hozott borotvával kezdte nyiszálni a *Zakota* nyakát.

A rémes működés közben *Szücs* Gábor ujjai is a borotva alá kerültek, amint *Zakota* nyakát fogta s irtóztató visítással eresztette el az áldozatot.

A visításra s dulakodás zajára kijöttek a házbüliek is s most rémes látvány tárult eléjük a félhomályban.

Szücs Gábor véres, elmetzett ujjait vizsgálta a holdfénynél, folyton jajgatva, *Erdei* pedig kezében tartva a vértől csepegő borotvát, nézett áldozatára, aki hőrögve tápáskodni akart fel, de csak négykézlábra birt állani s így kiáltozott az udvaron megjelentekhez:

— Jöjj feleségem, ne hagyjatok, mert megölnek!

Erdei egy hatalmas rugással ismét leterítette a föltápáskodni akaró *Zakota*t, de még ezzel sem volt megelégedve, hanem az áldozat holttestét a kut mellett eltörölő pocsolóházhoz vonszolta, belefektette arczzal lefelé s aztán taposni kezdte:

— Na, most már nem mozdulsz, kutya!

Az áldozat felesége s a vendége: *Sándor* József orditozva rohantak a szomszédokhoz, a két czinkos pedig szekérre ült s *Szirmai* járásorvoshoz hajtattak látletet felvenni *Szücs* Gábor elmetzett ujjairól, azt állítva róla, hogy *Zakota* Péter vágta meg a dulakodás közben.

A kiáltozásra összefutott nép s csendőrök elrémülve nézték a vadállatias kegyetlenséggel kivégzett *Zakota*t.

A két gyilkost még utközben letartóztatta a csendőrség és beszállították őket Székelyhidra.

Másnap megjelentek a helyszínen *Fényes* Ákos járásbíró Székelyhidról, továbbá dr. *Horváth* és dr. *Weisz* orvosok, akik megejtették a bonczolást.

Erdei Péter a főbűnös még csak 25 éves s a mult évben nősült. Az egész család messze földön híres vadságáról és embertelenségéről.

Erdei Péter édes atya különösen szomorú nevezetességre tett szert szertelenségei által.

Egyszer a mezőn, midőn többekkel együtt munkálkodott, a villám sujtotta, annélkül, hogy a mellette dolgozó társainak valami baja lett volna ebből.

A nép Isten bosszuját látta ez esetben.

IRODALOM.

— **Arménia. Magyar-örmény havi szemle.** Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos *Szongott Kristóf*. Deczember, Szamosújvár. *Todorán Endre* »Auróra« könyvnyomdája. Az örmény szemle utolsó füzetében nagy érdekléssel olvastuk az örmény kérdés utolsó korszakának ismeretelését, melyet *Molnár Antal* dr. a Revue des deux Mondes ismert világhírű folyóiratból tett közzé. Az örmények szomorú sorsa újból illusztrálta azt az igazságot, hogy a török ígértben bizni nem lehet, hogy maga a szultán, a nagyur

képes szavának hitelét az egész Európa előtt eljátszani, mint azt a nagyhatalmaknak tett az örmények pártfogására vonatkozó ígéretével megeselekedte Valóban, a teljes, a rothadás jellegét magán viselő korrupció uralkodik a török állam testén, melynek halálát csak az európai politikai orvos-tudomány késlelteti. Archaeológiai érdekű a tudós szerkesztő cikke, melyben *Szamosujvár monografiáját* folytatja a híres vár, most fejtintézet leírásával. Egész kis epigrafiai gyűjteményt ad, vonatkozással *Ulyessenits* (Martinuzzi) Fráter György bíbornoka, I. Ferdinánd királya, I. Rákóczy György fejedelme. Közül több czimer-képet, úgy, hogy valóban felkelti bennünk a vágyat az érdekes épület megtekintésére. A leírás figyelmes olvasását azonban akkorára tartja fenn az olvasó, mire az egész mű kész lesz s egy alkalmas alaprajz segítségével teljes világos képet alkothat magának az egészről. Érdekes a cikk második része is: a *szamosujvári fejtintézet* multja Végül igen lélekemelőnek találtuk a buzgalmat, melyet az örménység a föllálitandó *Vernár* szobor ügyében kifejt. Teljes elismerés fogja megilletni őket, ha amint tervezik egy 15.000 frtos műalkotás fogja az aránylag kicsiny város főterét díszíteni. Reméljük, hogy *Dániel* Ernő báró miniszter, aki a dicső emlékeztető püspök melkeresztjét mint családi ereklyét őrzi, hatalmas befolyásával az egész hazai örménységet egyesíteni fogja a kegyeletes hazafias és művészi cél valószínűségében. Az a férfi, egy egész nemzetiség apostola sőt egyideig az egész erdélyi katolikuság főpásztora, valóban megérdemli az emlékeztető ilyen tisztességét. A kitűnő, érdekes folyóiratot, melynek ára 4 frt egész évre, a legmelegebben ajánljuk.

— **A »Zenélő Magyarország«** zongora és hegedű zenemű folyóirat ép most megjelent XXIII. füzeté tartalmazza a következő érdekes zenemű ujdonságokat: I. *Biboros az égneke alja* szép magyar dal. II. *Eitzberg Richard* Serenade Valce-ját. III. *Bochme V.* »Ne haragudj, légy ismét jó« című szép dalrománézál.

Minden füzeté ily gazdag tartalommal jelenik meg e közkedvelt zenemű folyóiratnak. Egy egy füzeté mindenkor 10 oldalon a legszebb s legsikerültebb divatos zeneujdonságokat hozza — negyedében 6 füzet 60 oldal zeneművet ad 1 frt előfizetésért. Előfizetheti az október deczemberi évfolyamra csakis a *»Zenélő Magyarország« Klökner Ede* zenemű kiadóhivatalában Budapesten, VI. Csengery-utca 65, honnan megismerésre mutatványszámot ingyen és bérmentve küldenek.

— **Két új magyar dal-album** jelent meg ép most Klökner Ede zeneműkiadóhivatalában Budapesten — kiegészítéssel minden dalgyűjteményeknek — mivel az ezekben közölt dalok, melyek az idény legújabb, legkeresettebb divatos nótái, eddig semmi más gyűjteményben nem jelentek meg s énekekre és zongorára a legszebb czigányos modorban úgy vannak letéve, hogy zongorán magában is játszhatók, mert a dallam a zongora részben is teljesen benne van Czímük: 50 hallgató nóta a legnevesebb dalszerzők dalai legjavából összegyűjté Csengery Gy., mely a többek közt tartalmazza: A Tiszának jaj de mély. — Elragadta galambomat. — Ha meghalok. — Harangoznak a faluban. — Huzd rá cigány. — Kiszárad a rezgő nyárfa. — Még azt mondja a bironé. — Nem vagyok én boldogságra nevelve. — Patyotat a kurucz. — Régi nóta, híres nóta. — Viz-viz-viz. — Zug a szélvész stb. stb. Ára a 60 oldalas kötetnek netto 1 frt. — 50 büfejejtő nóta, a legjobb dalszerzők dalai, s divatos új utók legjavából összegyűjté Csengery Gy., többek közt tartalmazza Asszony-asszony az akarok lenni. — Édes anyám a kendőm. — Estét harangoznak a toronyban. — Ha felmegyek a budai hegyekre. — Házunk előtt mennek el a huszárok. Három bokor saláta, kis angyalom. — Magas a kaszárnya. — Már én többet a főutcán. — Nyitva van a babám rácsos kapuja. — Októbernek elsején. — Süt a mama. — Szélről van a házam. — Tíz krajczáros pirostitó. — Vékony deszka kerítés. — Vigan vannak, vigan vannak lenni a faluban. — Ára a 60 oldalas kötetnek netto 1 frt. Postaküldéssel egy-egy kötet 1 frt 10 kr. — Á két kötet 2 frt 15 kr. bérmentve, ha az összeg előre beküldetik. Ugyanitt jelenik meg a *»Zenélő Magyarország«* az egyetlen zenemű folyóirat, mely legszebb letétben hozza a legújabb népdalokat, dal

és műdalokat, a világirodalom összes legjobb táncz, salonzene s couplé-ujdonság it. — Előfizetési ára negyedévre, 6 füzetre 60 oldal zenemű tartalomra 1 frt. Jegyzékek és mutatványszámokat ingyen és bérmentve küld a fenti zeneműkiadóhivatal.

Igazságszolgáltatás.

Megölte a gazdáját.

Szörnyű az emberi szenvedély és hamar urrá lesz a felett, aki sárka alatt nem tartja Ezt bizonyítja a Rác János esete is, mely állatkinzással kezdődött s emberi halállal végződött.

Tegnap volt ez ügynek a tárgyalása.

A tárgyalásról a következőket közli tudósítónk:

A törvényszék tegnap tárgyalta Rác János bűnügyét, aki a nyáron megölte a gazdáját Szabó András ökrös gazdát.

Az esetről annak idején részletesen megemlékeztünk.

Ráczczal úgy látszik, hogy a gazdája nem volt megelégedve, s ezért több ízben szóváltás is volt közöttük.

Egy ízben azután Rác a gazdája ökreit a kelleténél jobban verte meg, úgy hogy az ökrök hátán a bőr fel is repedt.

Emiatt Szabó András megszidta a szolgáját, aki ezen szidásért nagyon elkeseredett.

Pár nappal ez után Rác ismét kint legeltette az ökröket a mezőn, s oda kiment a gazdája is épen akkor, amidőn a fiu ismét verte az ökröket.

Szabó András látta, hogy az ökrök hátán ismét fel van repedve a bőr s ezért megszidta a fiút.

Ebből keletkezett azután a szó-vita, aminek a vége verekedés lett s majd pedig Rác János a gazdáját keresztül szurta egy vasvillával s Szabó András halva maradt a verekedés színhelyén.

A törvényszéki tárgyalást Tassy Pál dr. kir. törvényszéki elnök vezette, a tanács tagjai voltak Nagy Dezső és Kepes Béla, jegyző Jankovits.

A vádhatóságot Balázs Elemér kir. alügyész képviselte, a vádlottat pedig ifj. Wawrek Kálmán fiatal ügyvéd védte.

A tárgyalás a vádlottnak a kihallgatásával kezdődött meg.

Rác János azt vallja, hogy ő neki nem volt szándéka ölni, hanem véres tettet csak önvédelemből tette, amennyiben a gazdája támadta meg őt a vasvillával, s ő csak kicsavart az a gazdája kezéből s csak akkor nyult a védelemhez, amikor látta, hogy más módon boldogulni nem tud.

A tanúk egyrésze azonban ellenkezőleg azt állította, hogy habár a szóváltás meg is előzte a verekedést, azonban a támadó fél vádlott volt.

A bizonyítási eljárás után dr. Balázs a vádlottat bűnsnek kérte kimondani a szándékos emberölés büntetésében.

Wawrek védő ezzel szemben szép beszédben fejtegette, hogy itt szándékos emberölésről szó sem lehet, hanem csakis önvédelemből, amely állítását azután a mentő tanúknak a vallomásaival bizonyította. Kérte a vádlott teljes felmentését, esetleg csak a felhevülésben elkövetett emberölés büntetésében mondani ki bűnsnek.

A törvényszék a vádlottat a felhevülésben elkövetett emberölés büntetésében mondta ki bűnsnek s ezért egy esztendei börtönrre ítélte.

A elítélt, a védője s a kir. alügyész felebezttek.

Aki kétféleképp esküszik. Egy öreg falusi szatócás ügyét tárgyalta tegnap a törvényszék aki már a hetvenedik életévét is betöltötte.

Az öreg roskadozó léptekkel jelent meg a tárgyaló teremben s a feltett kérdésekre is csak alig tudta megadni a feleleteket.

Az öreg ellen súlyos vád volt emelve: a hamis eskü.

Rég történt ez, egy régi polgári pernek az utójátéka.

Egy Gulyás Márton nevű ember megvette az apai s anyai jusukat a testvéreitől, azonban a testvérek később ezt eltagadták.

Mikor a testvérek között az egyeszség létrejött, mint tanu szerepelt Slézinger Márton a vádlott.

A dolog perre került s a per során Slézinger megesküdtött, hogy Gulyás Mártonnak van igaza, később azután folyamodott újbóli kihallgatásért s ekkor megesküdtött, hogy nem Gulyás Mártonnak, hanem nővéreinek van igaza.

Ezért a két különböző esküért került a vádlottak padjára az öreg Slézinger.

A jogügyeletet a testvérek ez előtt több mint 20 éve kötötték, s azóta mindnyájan elhaltak, csak Slézinger és Gulyás maradtak életben.

A kihallgatás során Gulyás nem kérte a vádlott megbüntetését, aki tagadta, hogy ő valami vétket követett volna el és a felmentését kérte.

A törvényszék azonban az egyedüli tanu s a polgári per adataival bebizonyítottak látta a hamis eskü büntetését, azonban figyelembe véve az enyhítő körülményeket s ezért a hamis eskü vétségében mondta ki bűnsnek s ezért négy havi fogházra s 20 forint pénzbüntetésre ítélte, Vádlott s ügyész felebezttek.

Mikor a panaszos nem jelenik meg. Még a mult esztendő elején Várda Andrásné panaszt tett a rendőrségen, hogy a cselédje meglopta. Az ügy a törvényszék elé került s az ügyben a végtárgyalás már három ízben ki is volt tűzve, azonban a panaszosnő egyszer sem jelent meg. Tegnap volt harmadizban kitézve a tárgyalás s mivel a panaszosnő ezen a tárgyaláson sem volt jelen a törvényszék az eljárást megszüntette s a panaszosnőt a felmerült költségekben elmarasztalta.

Felmentett erdőőr. A mult tavaszán történt, hogy Szimucz Gábor csékei erdőőr rajta kapta Berkis Flórárt és Berkis Tógyert fa lopáson az erdőőr Berkisektől zálogot követelt, ezek azonban ennek a megadását megtagadták, amire azután az erdőőr fegyvert fogott Berkis Tógyerre, azonban a fegyvert nem sűtötte el. A törvényszék Szimucz Gábort hivatalos hatalommal való visszaélést s a zsarolásért helyezte vád alá, azonban a tegnapi végtárgyalás után a vádlottat felmentette.

REGÉNY-CSARNOK.

SZERESS ÖRÖKKÉ.

Irta: Buchanan Róbert.

Angolból fordította: Dr. N. Gy.

11.

Ámbár vad életmódját tovább folytatta, mégis józanabb, állandóbb lett, szivesebb ember társai iránt. Senki se jött követelni a gyermekét, a szülői után való kérdezősködés eredménytelen maradt, ámbár annyit fölfedeztek, hogy a hajó Nyugat Indiából jött, Jamaicaiból ment Londonba. Nehány nappal a hajótörés után a tenger egy holtestet mosott ki, a kiben Antal ráismert arra az uri emberre, a

kit a hajón látott, így hát gondoskodott tisztességes eltakarításról, szilárd tölgyfa koporsóban, melyet az irlandi fizetett ki saját zsebéből.

— No, most már apa vagyok, ez meg itt mintha csak rokonom lenne! — mondá Antal, a mint Amossal együtt, mint főgyászolók követték a koporsót.

A mint a kis lány nőtt, az egyszerű lélek egyre növekedő gyönyörűséggel örködött fölötté. Szépséges teremts volt; de azt is láthatta mindenki, hogy, a mint Antal mondá »született urhölgy.« Nem elégedve meg azzal, hogy bőségesen hozzájárult fentartásához, még azt is kivitte, hogy iskoláztassák s egy helybeli érdemes tanító némi csekély összegért vállalkozott is tanítására. A kis vagyont, a melyet találtak volt, nem is érintették. Hanem az utolsó pennyig a szomszéd városban lévő takarékpénztárba helyezték el jövőre használatra. Így nőtt a leánya föl, gyöngéd szeretettel övezve két nevelő atyja, »Amos apa« és »Antal apa« részéről, a hogy őket kedves csevegő nyelvén nevezte.

— Olyan ez mint egy tündér-leány, — mondogatta Antal magában, — haja merő arany, szeme, mint a kék ég, szava tündérmuzsika. Félek, hogy még elviszik az angyalok — nagyon szép arra, hogy megm radjon.

De az angyalok nem vitték el, hanem eljövén egy éjjelen, mikor a kis lány hét éves volt, nevelő anyját vitték el. Így Amos magára maradt a két leánnyal, meg egy kis fiúval, a ki felesége halála előtt három évvel került az öreg házához a tenger útján és ekkor Antal az elhunyt helyét pótolta a szerencsétlen embernél s gyászoló gyermekeinél. Ugy járt kelt, mint a szeretet küldöttje s hála néki, az özvegy ember összeszedte magát s viselte a terhet. De évek haladtával a kis hajós-zatocson az öregség és zavarodás jelei mutatkoztak s hova tovább a butykosban keresett vizsgálást, melyet a csempész mindig megtöltögetett.

Igy mult el az idő egészen történetünk kezdetéig, mikor is Mabel egy szépséges, álmodozó tizenöt éves leány volt, Mártha pedig egy erős, formás huszonhárom éves fehérszemély.

Ekkortájt történt, hogy Parr Amos, a spekuláció egy pillanatában elhatározta, hogy mindenét egy hajóra teszi, a mely, a csempészett áruk gyanujától nem egészen menten az angol és francia part között czirkált és hogy nevelt leánya vagyonát megszorítsa, Mabel pénzét is befektette a hajóba. Antalnak, igaz, hogy csak némi ellenkezés után adott beleegyezésével. A tény, hogy ezt tette s hogy esetleg valami szerencsétlenség történhetik a hajóval, volt az öreg megzavarodásának titkos forrása s oka annak is, hogy a butykos gyakrabban került elő s ő nap nap után félreérthetlenebb jeleket adta az emberi gyarlóságnak.

Epen, mikor karácsonyest közeledett, a mint láttuk, még töprengőbb lett, mert semmit se hallott Mary Jane-ről, mióta hónapokkal ezelőtt nekiindult Franciaországának s ő attól félt, hogy valahol baja esett. Hogy még nagyobb legyen e baja, egy boldogtalan pillanatban kölcsönt vett föl olyan embertől, a ki soha sem adott kölcsönt különös cél nélkül; Lambe gazdától a Lambe pusztáról. Ha a hajó elvész, akkor ő tönkre mén, mert Reilly Antal, kinek pénze szintén valami hajózállományba volt befektetve, éppen ez időtájt nem segíthetett. Így hát szegény keserű szemrehányásokat tett magának tüzerkedéseért.

IV. FEJEZET.

Antal karácsonyi ajándéka.

Kemény idő volt az idej karácsony.

A szent reggel előtt két nappal a Betsy kapitánya, Stapleton Seth, száz tonnás hajóval érkezett a kis kikötőbe. A hajón volt Parr Jack is, tizenöt éves legényke, a ki a kapitány mellett tanult s most nagy örömmel ugrott partra s szaladt föl megmondani apjának és özvéreinek, Márhának, hogy Betsy a kikötőben van.

Vacsoránál találta a kis családot s a hajósnépnél szokásos nagy lármával ütött rajtuk. Nagy örömmel fogadták, mert ez volt első

utja s boldogok voltak, hogy szárazon látják őt, minden baj nélkül. Márhát kamasz módra, Mabelt szerényen csókolta meg, atyját pedig melegen üdvözölte.

Alig lett vége a viszontlátásnak, Seth kapitány is begurult, mert azt mondani, hogy bejött, mégsem lenne igazságos, tekintettel arra a különös morgásra, a melyre egy kisebb hajó folytonos himbálózása szoktatja az embert.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Az alkotmány ellen.

— Értekezlet a szabadelvű klubban. —

Melyik jobb? Vajjon ha az ellenzék ellen való makacs harcban szegik nyakát az alkotmánynak, vagy pedig elesít minden és a dolgok rendje megy tovább mint eddig ment a Bánffy kormány tapasztalt törvénytisztelete szerint.

A Lloyd épületben ma végbement értekezlet ezt a kezdetlen Saloni kérdést tartja a magyar ellenzék küzdő sorai elé. Minden igaz hazafi szíve elszorul a magyar miniszterelnök szájából elhangzott elvek hallatára s a jobb érzésűek sietve hagyják oda azt a csoportot, mely a *salus reipublicae* elvét ily szörnyű módon kész alkalmazni.

Az értekezlet lefolyásáról távirati értesüléseink a következők:

Budapest, decz. 6. (Saját tud. táv.)

A szabadelvűpárt napokkal ezelőtt hirdett gyűlése ma este lett megtartva a szabadelvű klub helyiségében.

Az értekezleten nagy számmal jelentek meg a képviselők s az értekezlet lefolyása iránt igen nagy érdeklődés mutatkozott a politikai körökben.

Az indítvány.

Az ülést Podmaniczky Frigyes br. elnök megnyitván, elsőnek

Tisza Kálmán szólal fel. Olyan javaslatot akar tenni, melynek kezdeményezése azt hiszi, hogy a közlegénytől kell jönni. Ugy a kormány, mint a parlament, eddig hiven megtette kötelességét, de a szövetkezett ellenzéki pártok eljárása folytán az indemniti javaslat január elsejére törvény nem lehet.

Oly eljárást, minőt az ellenzék tanúsít. Anglia egyik szabadelvű állam férfija így jellemzett: Lázadás az alkotmány ellen (Igaz!) Músson amerikai író így jellemzi: Törvényhozás kisebbség által phisikai erővel. (Ugy van!) Hogy elsején az ország összes viszonyai felfordulnak, lehetetlenség. Lehetetlen nézni, hogy a magyar államnak útoljára még fenállhatása, vagy legalább is tekintélye veszélyeztetve legyen. A kormány mely nem hibás, köteles január elején megmenteni ettől az országot. Elejét akarná azonban venni, hogy egykor más kormány ex lex állapotra, mint praecedensre hivatkozzék, azért benyújtja a következő törvényjavaslatot:

Ha valamely kormány ex lex praecedensre akar egykor hivatkozni, hivatkozni kell jelen javaslat beadásának indokaira is, melyek a többségnek indokai. A javaslat a következő: (Halljuk! halljuk!)

1. §. Felhatalmaztatik a kormány, hogy arra az esetre, ha indemniti december 31-ig törvényé nem válik, az

államháztartás érdekében szükséges teendőket az indemniti-javaslatban megállapított határok közt intézze. Felhatalmaztatik továbbá, hogy ha magyar-osztrák monarchia két államának kormányai által megállapított kiegyezési javaslatok ugyancsak december végeig törvényhozási elintéztést nem nyernek, az azokban tárgyalt ügyekre nézve teljes viszonyosság esetében a mostani állapotot fenntartsa.

2. §. E törvény érvénye 1899-ig tart, de előbb is megszűnik — az államháztartással kapcsolatos ügyekre nézve az indemniti létrejöttével, a többi ügyekre pedig a törvény hozásnak ezekre vonatkozólag másképpen való intézkedésével.

A törvény végrehajtásával a kormány bizatik meg.

E törvény indokolása kiemeli, hogy nem lehet az országot anarchiába kergetni s egyben gátat akar vetni az esetleges praecedens elé, midőn azzal dokumentálja, hogy a többség solidarisan jár el.

Bánffy br. miniszterelnök: Kötelességemnek tartom ezen nagyfontosságú értekezleten ezen nagyfontosságú indítvány elhangzása után elsőnek felszólalni s a kormány nevében álláspontomat ismertetni, indokolni. Az indítvány végmondata mondja, hogy a rendkívüli eljárás az ország és nemzet érdekében az adott körülmények között mint *ideiglenes és kiegészítő eszköz feltétlenül szükséges*. Hát igenis feltétlenül szükséges rendkívüli körülmények között ideiglenes kiegészítő intézkedést alkalmazni, hogy Magyarország állami gépezete fenntartassék. A helyzetért sem a kabinet, sem a szabadelvű párt nem hibás, mely mindent megkísérlett, hogy 1899-ik évtől fogva is az állami gépezet meg ne álljon, hogy alkotmányos életében ügyei menetét biztosítsa. Sajnos, különböző okoknál fogva, melyek kétségtelenül személyi jellegűek csucsosodnak ki, ez ma majdnem lehetetlen és ezért, midőn a kormány feladatának, felelősségének tudatában legnagyobb gondok között van, ezen *ideiglenes és kiegészítő módozatot örömmel fogadja, mint olyant, mely legalább az alkotmányos jogosultságot és az alkotmányos uton való megoldást tüzi célul*.

Ezen eljárás egy veszedelmes praecedens jellegével bírhat és éppen azért arra, hogy más körülmények között használható ne legyen, szükséges, hogy *leghatározottabban a többség mondja ki azt, hogy ezen indítvány betérjesztésével szükségesnek látja, hogy valami történjék az állam gépezetének működésben tartása érdekében*. A kormány távol áll attól, hogy törvénytelen csinálni kész legyen, de felelősségének tudatában azt sem teheti, hogy összetett kézzel nézze, hogy Magyarország állami, politikai, alkotmányi tekintélye teljesen aláüljedjen. Én nagyon komolyan tartom a helyzetet és az ellenzék elhatározását nagyon resolutusnak, de mégis nem tudom, bizonyos homályban lebeg előttem azon talán kétes remény, hogy ez utolsó perczen, mégis meggondolják hogy személyes küzdelem, a személyes harc még sem ér annyit, hogy azért Magyarország alkotmányát ingassák meg és Kubinyinak mai felszólalását bizonyos határig intelemnek tekintem, mely figyelmezteti az ellenzékét hogy a dolgot

komolyan meggondolni szükséges. Igaz evvel szemben, az ellenzék részéről oda állítatik föltétlenül, hogy a kormány mondjon le. Vajjon ezzel nem egyenlő vagy talán *nagyobb veszélyű az alkotmány ellen sikerre jutott lázadás.* Nem éppen úgy tiporják lábbal az alkotmányt mint ahogy nem tiporja, de bizonyos határig érinti azt, hogy a kormány saját kötelességének tudatában ez *állapotok fenntartására vállalkozik.* Nem tartom jogosultaknak az ellenzék támadásait.

Nem látom elfogadhatónak azt, hogy egy akkora párt letegye a fegyvert a kisebbség előtt, de ha a pártban tapasztalnám, hogy a kormány iránt megingott a bizalom, ha azt tapasztalnám, hogy nincsen bátorság a küzdelmet az alkotmány érdekében felvenni, mind ezt tartom, igenis letenném a fegyvert. De úgy hiszem, ha egyszerű követelésre lefejezetni engedném azt a pártot, nem tennék szolgálatot a köznek, ha momentán előnyök jelentkeznenek is. Meggyőződésem, hogy Magyarországon többé talán hosszú időn keresztül alkotmányos formák között a parlamentarizmus kívánta többség mellett kormányozni nem lehetne, sűrűn váltakoznának a kormányok. De Magyarország alkotmányos élete egészséges nem volna és nem volna egyéb, mint kisebbség uralma. Erre való tekintettel míg a támogatás, a helyeslés a szabadelvűpárt részéről jön hozzánk, álljuk helyünket, vállaljuk teendőinket, nem a törvénysértésre, hanem az ország érdekeinek szempontjából az állapotok fenntartására.

Ha többség nem lesz támogatásunkra, mint mondtam, visszalépünk. Mindaddig, míg a többség helyesli törekvésünket, küzdelmünket, addig kötelességünknek tartjuk helyünkön megállani és akkor azt hiszem, hogy akármilyen támadásokkal szemben egyebet nem mondhatnak rólunk, mint hogy kötelességünket megtettük. (Éljenzés.)

Aggályok.

Emmer Kornél: Nyíltságom kötelességemmel teszik aggályaimat előterjeszteni. Nagy köszönettel fogom venni, ha azok elosztatását az értekezlet megkísérelné. Látom, jogilag úgy áll a dolog, mint Tisza Kálmán előterjesztette, hanem ha a tényeket tekintjük, hogy hatalmi kérdés szempontjából, hogy áll a dolog, akkor azt kell konstatálnom, hogy olyan *vég-szükség, mely indokoltá tenné ez indítványt, még ma nem forog fenn.* Hatalmi állás szempontjából el kell ismerni, hogy a *kormány januárban nem lesz képes alkotmányosan kormányozni. Meggyőződése, hogy az ellenzék a kormánynak az indemnitit meg nem szavazza.*

Másik expediens a kormány *lemondása.* (Felkiáltások: Nem engedjük!) Igaz, ez veszedelmes praecedens képez, azonban az alkotmányosság megmentésére kínálkozó kísérlet megteendő volna és ha ez sem vezetne eredményre, akkor kellene Tisza Kálmán előterjesztéséhez nyulni. Nézeite nem helyeslése az obstrukciónak, sem bizalmatlanság a párt kormány iránt.

Tisza Kálmán szerint ezen javaslat nem idézi föl a végszükséget, sőt, minf az indokolás mondja: reményt táplál, hogy *ennek láttára legalább az indemnitit létrejönni fogják engedni.*

Különben, hogy kimaradjon a kormányon, az két factortól függ, egyik a képviselőházban van, a másik factor a korona. Mi mint klub egyikebe sem avatkozhatunk. *Kivételesen hatalmazza erre föl a kormányt.*

Tisza Kálmán ezután kijelenti, hogy igyekezett ezzel azt, mit hazája iránti kötelesség parancsolt megtenni. (Hosszas élénk helyeslés, taps, éljenzés.) Elmondhatják, hogy igyekeztek a törvényes utat betartani. (Hosszas éljenzés.)

Ezután Hegedüs Géza beszélt még, utána Bánffy következett:

Bánffy br.: Néhány szavam van még Hegedüs beszédének azon részéhez, a mely a felelősségre vonatkozik. A politikai alkotmányos felelősség természetesen föltétlenül terheli a kormányt, mely ezt vállalja, kell is hogy vállalja, mert az alkotmány értelmében mindazért, mi a parlamentben történik a kormány felelős, ha bekövetkezik a törvénykivülség.

Nem a Haz elnapolásával, hazaküldésével, hanem ellenkezőleg együttartása mellett hordozza a kormány a felelősséget.

Ünnepekre vagy egyéb okra tekintettel a rövid időre elnapolható lesz, de állandóan együtt kell lennie, hogy a parlamentben minden percében vállalhassa kormánya felelősségét. Képviselők egyéni felelősségüket választóikkal szemben viseljék lelkiismerésük szerint (Zajos éljenzés.)

Tisza István gróf felhívja a képviselőket, hogy dokumentálják, hogy az *alkotmányon csak formai sértés követetik el, de a kormányeljárása lényegében egyenes folyamánya az alkotmánynak.* (Élénk felkiáltások:) Irjuk alá mind. *Podmaniczky* elnök kimondja, hogy az értekezlet lelkesedéssel elfogadta az indítványt.

A javaslatot a jelen voltak a kabinet tagjainak kivételével több mint kétszázán rögtön aláírták. A távollevők legközelebb aláírják. A javaslat benyújtását a hét végére vagy a jövő hét elejére tervezik.

Schnierer Aladár †

Budapest, decz. 6. (Saját tud. táv.)

Schnierer Aladár dr. egyetemi tanár, a nagytekintélyű büntető jogász ma reggel Budapesten elhunyt. Betegsége már rég kinozta s halálát minden pillanatban várták. Halála nagy veszteséget jelent a büntetőjogi tudomány terén.

Rövid életrajzát a következőkben adjuk:

Schnierer Aladár jogtudós budapesti egyetemi tanár, szül. Lajta m. Bruckban 1836. középiskolai tanulmányait Sopronban és Budapesten végezte. Jogot a budapesti egyetemen hallgatott. Az ügyvédi diploma elnyerése után a budapesti pénzügyi ügyészség szolgálatába lépett, 1863. a kassai jogakadémián, 1872. a budapesti egyetemen lett a büntetőjog és jogbölcselet rendes tanára.

A franciaországi események.

Paris, decz. 6. A Rue Vaugirard-on tegnap Dérouléde elnökléte alatt antisémitagyűlés volt, a melyen több beszédet mondtak, köztük Millevoye és más képviselők. A szónokok hevesen

kifakadtak a zsidók ellen és azt hangoztatták, hogy ideje a szavakról a cselekvésre áttérni. «Dérouléde felszólította a résztvevőket, hogy csoportokra oszolva menjenek a Rue de Pac-ra a «Pre-aux-Cleres» helyiség elé, a hol a reviziós párt gyűlést tartott, a melyben Faure Sebestyén forradalmár Dreyfus és Picquart érdekében és a hadsereg ellen beszélt. A tüntetők hét-nyolcz csoportban a Rue de Pac-ra vonultak Dérouléde és Millevoye vezetése alatt. Néhány csoportot utközben feltartóztatnak. Az a csoport, a melyet Millevoye vezetett, a Cherche-Midi előtt azt kiáltotta: «Halál Picquatra! Le a zsidókkal!» A rendőrség közbelépett és szétozlatta a tüntetőket. Ez alatt Dérouléde nagy tömeg élén és temérdek kíváncsi embertől kísérve a Rue de Pac-ra a «Pre-aux-Cleres» elé érkezett, a hol fölszólítására «Éljen a hadsereg, éljen franciaország» kiáltásokba tört ki a tömeg. A rendőrség képtelen volt a tüntetéseket megakadályozni. A reviziónisták kivonultak a teremből és heves verekedésre került a dolog, a mely alatt benn a teremben két revolverlövés dördült el. A rendőrség erre berohant a termbe és egy sebesült embert magával vitt. A tüntetők visszavonultak és a reviziónisták rendben távoztak a teremből. Dérouléde és Millevoye a boulevardon találkoztak, a hol velük lévő tömeg a hadsereget éltette. Onnan a Place de la Concorde-ra mentek, a hol a stassburgi emléknél beszédet mondtak, a mely után a tüntetők szétozlottak.

Páris, decz. 6. A «A Pre-aux-Cleres» termében eldördült két revolverlövést egy Libertad nevű anarkista tette, a kit a rendőrség letartóztatott. A már említett sebesültön kívül egy rendőrügynököt is talált az anarkista lövése: két rendőr a verekedés alatt sebesült meg. (Magy. Táv. Ir.)

Ausztria költségvetése.

Bécs, decz. 6. Kaizl dr. pénzügyminiszter a képviselőház mai ülésén terjesztette elő az 1899. évi költségvetési előirányzatot. Az előirányzat szerint az összes államkiadás 760,286,793 frt, a bevétel 760,754,834 frt, az előirányzott fölösleg tehát 468,041 frt.

Mint hogy 1898-ra a talajjavítási alap és az 1898. július 1-én kelt császári rendeletre 100,000 frttal emelt hozzájárulás beszámításával a kiadásokat 722,872,831 frttal a bevételeket 723,221,759 frttal s így a fölösleget 748,928 frttal irányozták elő, ennél fogva az 1899. évi előirányzat fölöslege az előző évit 119,113 frttal haladja meg.

S z ü k s é g l e t. Az 1899-re előirányzott 760,286,793 frtnyi összes szükséglet az 1898-ra előirányzott 722,872,831 frtnyi szükséglettel szemben 7,413,962 frtnyi emelkedést mutat. Ha azonban az 1898-iki összes szükségletből a különben csak átmenetileg felvett 849,777 frtnyi talajjavítási kiadást levonjuk, mint hogy ennek az alapnak az előirányzata 1899-re a jövő évi költségvetésben még fel nem vehető, ha továbbá figyelembe vesszük, hogy a költségvetés módosítása következtében a kereskedelmi miniszterium költségvetésében 10. czim alatt a posta- és távirda építőanyag-beszerezési és átvételi költségei és 11. czim alatt a postatakarékpénztár üzemfölslege a posta számára című átmeneti tételét, a melyeket az 1898 évi költségvetés 500,000 illetve 1,329,589 frttal, összesen 1,829,580 frttal irányzott elő, az 1899. évi előirányzatban már nem fordulnak elő, a kiadások emelkedése 40,093,319 frt. Mint hogy ebben az összegben benne van a vámilletékek fölöslegének 3,537,640 frtnyi emelkedése, ez a kiadás azonban szintén átmeneti jellegű és tulajdonképpen nem minősíthető a kiadások emelkedésének, a kiadások tényleges emelkedése 36,555,679 frt.

F e d e z e t. Az összes fedezeti előirányzat 760,754,834 frt, tehát az 1898-ra előirányzott

723.221,759 frtnyi fedezettszemből 37.533,075 frttal magasabb. Ha azonban az 1898-ra csupán átmeneti tételként előirányzott 849,777 frtnyi talajjavítási bevétel figyelmen kívül hagyjuk, továbbá figyelembe vesszük, hogy a kereskedelmi miniszterium költségvetésében, még pedig a posta- és távirat bevételénél 1.320,580 frttal, összesen 1.829,580 frttal előirányzott fedezetihiány költségvetési változásokra vezetendő vissza, akkor a bevételek 1899-re előirányzott emelkedése 40.212,432 frt.

Beruházási előirányzat. Beruházásokra az 1890-iki költségvetési előirányzat 31,093 frtot szán, illetve az 1.433,910 frtnyi fedezet levonásával tisztán 29,659,184 frtot. Az 1898-iki beruházási tiszta szükséglettel szemben, a mely kiegészített beruházási előirányzat szerint 24.139,980 frt, a többlet 5,519,204 frt.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1898. decz. hó 6-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: Ó 9.90. Uj 9.50. Kétsz. buza 7.80—8.30. Rozs 7.60—8.10. Arpa 5.20—5.60. Zab 5.20—5.50. Tengeri: 4.—4.30. Borsó 16.—. Lencse 18.—. Bab 6.70. Köleskása 12.—. Burgonya 2.10. 100 kiló lángliszt 17.—, zsemlyeliszt 16.—, fehérkenyér liszt 15.—, barnakenyér liszt 13.50, széna fuvarral 2.10, szalma 0.60 Szalonna 68.—, 6 kiló zsup-szalma —06, 150 dkgr. alom-szalma —03. 1 köbm. bikkfa 3.25, tölgyfa 3.—, cserfa 3.40. 100 kiló marhahus 48.—. Öntött gyertya 44.—. Lámpaolaj 46.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —32, Szilva pálinka —80. Szesz 1.—. 1 mm. kőszó 10.70. nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 33.—, szappan 24.—, birka gyapju —, magyar gyapju —, Egy hektoliter ó-bor 33.—, új bor 24.—, méz 1.—, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 8.60. köles 5.—, repce —, dió 17.—, mogyoró 16.—, aszalt szilva 16.—. Egy kilogramm savanyú káposzta 10, szalonna 68, sertéshus 56, juh-hus 34, vörös hagyma 7, fagyhagyma 26, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 14. Egy liter kőolaj 20. 1 mm. bükköny —, 1 mm. luczernamag —, 1 mm. lóhere —, 1 mm. burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1898. évi decz 6-ról: Tiszta buza körülbelül 1000 hltr, kétszeres buza 200 hltr, rozs 300 hltr, árpa 100 hltr, zab 150 hltr, tengeri 1500 hltr, burgonya 800, hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 300

drb, félhizott 500, sovány 250, süldő 300, malac 360, hizott marha 10, jármás ökör 360. fejős tehén 253, borju 220, bivaly —, juh és kecske 70, ló 231.

Marha ártáblázat 1898. december 6-ról
Egy pár első rendű jármás ökör 290—300, egy pár másodrendű jármás ökör 195—285, egy pár harmadrendű jármás ökör 120—180, 1 pár fejős tehén 86—190. 1 drb.vágó ökör 250 kgr. 63—85. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 43—64. 1 drb. vörös borju 12—18, 1 drb. fél éves borju 16—22, 1 drb egy éves borju 22—32, két éves borju 31—58. 1 pár hizott sertés 43—80, 1 pár fél éves 20—24 1 pár egy éves sertés 35—54. 1 pár két éves sertés 54—76, egy jó igás ló 45—75, egy pár ökbőr 16—21, egy pár tehénbőr 12—16 1 pár borjubőr 5—8, 1 pár lóbor 6—10.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, december 6.

Buza márcziusra	—	—	—	—	9 81
Buza októberre	—	—	—	—	—
Uj tengeri	—	—	—	—	4 95
Tengeri augusztusra	—	—	—	—	—
Rozs őszre	—	—	—	—	8 59
Zab őszre	—	—	—	—	6 —

Értéktőzsde.

B u d a p e s t, december 6.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	—	—	—	—	359 40
Magyar hitel	—	—	—	—	389 —
Allamvasut	—	—	—	—	358 30
Salgótarjáni	—	—	—	—	373 —
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	226 75
Villamos vasut	—	—	—	—	278 30
Magyar leszármított	—	—	—	—	353 25
Iparbank	—	—	—	—	104 25
Budapest közuti	—	—	—	—	366 50
Kereskedelmi	—	—	—	—	1011 50
Déli vasut	—	—	—	—	78 —
Rimamurányi	—	—	—	—	266 25
Magyar jeizalog	—	—	—	—	602 —

B é c s, december 6.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	—	—	—	—	351 75
Magyar hitel	—	—	—	—	380 75
Allamvasut	—	—	—	—	351 75
Birodalmi márka	—	—	—	—	58 97

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. december 6-án

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	119.75
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	97.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	119.50

Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	96.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	100.10
Horvát-szlavón földtehermentési kötvény	—	—	—	—	97.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	158.—
Tiszabályaosi és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	139.50
Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	100.85
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	100.85
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	120.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	140.—
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	910.—
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	388.50
Osztrák hitelintézeti részevény	—	—	—	—	359.80
Osztrák-magyar államvasuti részevény	—	—	—	—	366.90
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	—	—	—	—	955.—
Német birodalmi márka	—	—	—	—	589.7 1/2
London vista	—	—	—	—	120.55
Párisi vista	—	—	—	—	47.65
20 márkás arany	—	—	—	—	1179

SZERKESZTOI POSTA.

B. S. Nagyvárad. Dr. Schlauch Lőrincz bibornok ur Ó Eminenciája tegnap reggel Budapestre utazott.

A szerkesztőségért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Zene!!! Ujdonság!!!

! TROMBITA szájharmonika !

(Legujabb nagyszerű találmány!)

A pompásan összeállított harsonacső által a hang meglepő végtelenül tiszta és hatásos!! minden eddigi találmányt messze fölülmul. Ezen ujdonság nagy öröme szolgál minden harmonika-játékosnak. Kiténő finomságu hangok, kettőszöngé, tartósság. — Ezen pompás hangszer mellett küldök még egy új iskolát is, mely után mindenki azonnal a legkedveltebb táncdarabokat, indulókat és dalokat játszhatja. — A hosszú téli esték lekedvesebb időtöltése! — Mint legszebb karácsonyi ajándék is kiválóan ajánlható. Ára iskolával, esomagolás és portóval együtt csak 2 frt 85 kr. Elküldés a pénz előleges beküldése, vagy utánvétel ellenében. A tisztelt megrendelőktől pontos cím kérérik.

EISENSCHMIDT OSKÁR

hangszer-üzlete,

Prága, Goldschmiedgasse 4.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1898. évi október 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.								
	ind.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		ind.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		ind.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár		11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest		9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány		4 06	1 31	6 00	2 29	6 05
B.-Hunyad		12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá		10 20	3 05	7 54	10 16	—	Debreczen		5 22	3 —	6 55	3 56	8 20
Csucsá		12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok		11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva	érk.	6 35	4 01	7 38	4 58	9 47
Bucsa		—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány		12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Brátka		—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd		—	—	12 07	2 12	5 17	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Rév		1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp		1 17	6 15	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Elesd		1 48	7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalva		1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Mező-Telegd		2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd		—	—	1 00	3 00	6 21	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
F.-Vásárhely		—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes		—	—	1 14	3 12	6 37	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Várad-Velenceze		2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors		—	—	1 28	3 25	6 56	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Nagyvárad	érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki		—	—	1 36	3 32	7 08	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Nagyvárad	ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad	érk.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Püspöki		—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad	ind.	2 18	7 14	2 06	3 58	1 23	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Bors		—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze		—	—	2 30	4 05	1 31	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Mező-Keresztes		—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely		—	—	2 41	4 16	1 46	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Mező-Peterd		—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd		—	—	2 50	4 38	2 19	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
B.-Ujfalva		3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd		3 04	7 56	3 21	4 56	2 50	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Sáp		3 33	9 38	12 47	12 25	4 49	Rév		3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Báránd		—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka		—	—	4 06	5 43	4 08	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
P.-Ladány		4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa		—	—	4 27	6 04	4 36	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Szolnok		5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá		4 16	9 06	4 53	6 31	5 03	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Nagy-Kátá		6 34	12 41	4 15	5 07	—	B.-Hunyad		4 52	9 37	5 32	7 16	—	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Budapest	érk.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár	érk.	5 53	10 37	6 59	8 23	—	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						